

SLOVENSKI NAROD

Za vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati: do 30 peti á 2 D, do 100 vrt D 50 p, večji inserati peti vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklici beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja leino v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D

Upravništvo: Knafljeva ulica št. 3, pritličje. — Telefon št. 304.
Uredništvo: Knafljeva ulica št. 3, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poština plačana v gotovini.

Slovinci napram zunanji politiki

Kot Slovenci imamo napram zunanji politiki beograjske vlade svoja posebna stališča. — Najprvo posmatramo delovanje naših zunanjih ministrov s splošnodržavnega stališča. Tu se naša mnenja ne smejo ločiti od pravih mnenj naših hrvatskih in srbskih sodržavljancev.

V tem oziru je jasno, da priznavamo temeljno načelo naše dosedanje zunanje politike: načelo ohranitve miru in stanja v Srednji Evropi in na Balkanu v smislu obstoječih, tu sem spadajočih mirovni pogodbe iz leta 1919. in 1920. Status quo na Balkanu in v Srednji Evropi! Naše meje so v gotovem smislu definitivne. Bolgarska, kakor Madžarska in Albanija streme naravno za tem, da se meje prestavijo in mirovne pogodbe predrugačijo. V svoji sredi goje še vedno imperialistične cilje. Madžarska hlepi po bivših madžarskih, toda narodno po Jugoslovenih zasedenih pokrajinah Banata, Bolgarska sanja o nezavisni in celo o inkorporirani Makedoniji.

Status quo ante je za nas seve važen tudi z ozirom na določbe mirovne pogodbe, ki ustanavljajo samostojno Avstrijo. Izprememba te mirovne pogodbe zanesljivo pospeši združitev Avstrije z Nemčijo. Temu se moramo upirati. Ne morda toliko iz načelnih, kakor iz praktičnih razlogov: Nemški narod ni pacifičen in demokratičen! Veliko Nemčijo bi takoj prevzel stari imperijalizem, ki bi ga v prvi vrsti začeli črtiti mi Jugoslovenci. Nemški pohlen po Orientu neopta v prvi vrsti našo državo, ki drži vse poti na Balkan, na Jadran in v bližnji Orient.

Slovinci imamo razven tega še posebne interese glede naše zunanje politike. Del države, kakor n. pr. oni v središču, niso v zunanje-političnem oziru tako izpostavljeni, kakor deli države, ki se nahajajo na izpostavljenih mednarodnih križiščih. Izpostavljeno mednarodno križišče so brez dvoma slovenske pokrajine.

Zato nam ni vseeno, kako se vodijo razprave, kako si urejamo sosedne odnose z Avstrijo in Italijo. Pokrajinsko smo v novi državi tesno združeni z interesi vzhodne obali Jadranskega morja, kjer si želimo postaviti v doseg dobi celo svoja pristanišča, ali vsaj urediti svoj izvoz in uvoz iz velikega sveta direktno v Slovenijo.

Pa tudi manjšinski vračanje podjarmljenih bratov govori za to, da se Slovenci posebno intenzivno bavijo z zunanje-političnimi vprašanji. Naši gospodarski, trgovski, predvsem pa industrijski interesi so tesno zvezani z gotovimi zunanje-političnimi smericami napram našim ožjim, najbližnjim sosedom.

Žal da moramo v tem oziru konstatirati, da je velik del našega slovenskega, zlasti pa hrvatskega tiska, ki bi moral v zunanje-političnih zadevah nastopati solidarno s slovenskim tiskom, prešel pod direkten vpliv berlinske in dunajske zunanje-politične propagande. Vsa zunanje-politična izvestilska služba, v kolikor se tiče Srednje in Zapadne Evrope, na deloma tudi Rusije, prihaja iz Dunaja in Berlina ter se sprejema čisto v smislu intencij velikomedijske diplomacije.

Tu imamo najprvo politični kompleks, ki ga skrbno neguje vsenemška izvestilska služba in ki se venomer zaganja v „nasilnost“, „imperialističnost“ in kaj še vse Francijo. Nadalje se s posebnim vztrajnostjo propagirajo kompleksi oboževanja Nemčije, potrebe revizije mirovni pogodbe, združitev Avstrije z Nemčijo itd.

Vse to ponatiskujejo naši opozicijski listi skoro brez kritike in ponavljajo nemško zunanje-politično agitacijo. Tu je jasno tudi otroku, da se naši in vsenemški interesi ne ujema!

Tudi politični material, ki se tiče razmerja Anglije do Francije in Nemčije, napolni material glede Združenih držav je prepolnjen z nemško propagandno dehtenjem. Posebno zagreboško časopisje brez kritike ponatiskuje vse to zunanje-politično gradivo in ustvarja nezavestno neugodno dispozicijo za Nemčijo, proti Franciji in s tem proti življenjskim interesom Jugoslovijce.

Med Slovenci se v tem oziru odlikuje ljubljanski „Slovenec“, ki v tej stvari bodi roko v roki z nemško zunanje-politično propagando. To nemško zunanje-politično agitacijo ponatiskuje pod plaskom vseobče kritike zanada, zapadne diplomacije ter oznanjevanja nemških katoliških zunanje-političnih načel. Pri tem pa ta list nikdar ne najde besede o besedi nemške politike, kakor uporablja čisto čisto vsimisljivo nemških pronemških sugestij neprestano kar najbolj izpostavlja zapadne velesil in zla-

Nikola Pašić vztraja pri politiki Narodnega bloka

Zdravstveno stanje ministrskega predsednika. — Razpoloženje v radikalni stranki. — Zadnji poskusi radičevcev za kombinacijo RR.

— Beograd, 20. maja. (Izv. Ob 12.) Današnji dan poteka brez vsakih važnejših političnih dogodkov. V Narodni skupščini je danes dopoldne zboroval samo odbor za zakon o organizaciji sodišč. Zakon o poljedelskih kreditih je v odboru končan. — Parlamentarni krogi pričakujejo z napetostjo nadaljnji razvoj dogodkov v skupščini, ki se prihodni teden zopet sestane. Opozicija in zlasti radičevci vporabljajo zadnje strele in strunene nline, da bi razbili vladno Narodnega bloka.

Ministrski predsednik Nikola Pašić danes dopoldne radi lahke bolezni ni prišel v svoj kabinet in tudi na svojem stanovanju ni vodil nikakih posvetovanj. Ker se je njegovo zdravstveno stanje precej zboljšalo, je za 17. uro ponovno napovedana seja ministrskega sveta na njegovem stanovanju. Na tej seji vlada nadaljuje razpravo o finančni situaciji in o nadaljnji svoji finančni politiki. V radikalnih krogih je od dne do dne bolj ostro nerazpoloženje proti dosedanji politiki finančnega ministra dr. Milana Stojadinovića, katerega stališče postaja v radikalnem klubu precej nevdružno.

Po poročilu iz Zagreba objavlja današnji „Dom“ zelo obširno izjavo posl. Pavla Radića, naperjeno v oster, skoraj demagoški ton proti voditelju samostojnih demokratov Svetozariju Pribečeviću. Izjava pravi med drugim, da se je po 1. 1920. začela širiti Radičeva organizacija hrvatskega duha, hrvatske

misli in hrvatske politike tako, kakor bujno raste spomladanska trava po toplem dežju. Pavle Radić indirektno dolži Svetozarija Pribečevića, da še ni izpuščen na svobodo vodstvo bivše HRSS in ga poziva, da se odstrani, ker ovira sporazum med radikali in radičevci. Smisel celotnega članka je, da radičevci najprej vstop v vladu. V podpori radičevcev beograjski in pokrajinski opozicijski tisk pripravlja zadnjo atako na vladno Narodnega bloka, ker so si vsi dobro svesti, da je treba do 25. t. m. pokazati odkrito karte in razbistriti politično diskusijo.

Iz najbolj kompetentnih in najvplivnejših krogov doznavamo, da Radić danes, da je ministrski predsednik Nikola Pašić odločen protivnik vsaki spremembi sedanjega, na solidnih temeljih slonečega režima in da predvsem smotri stremeljenje radičevcev, ki pod vsako ceno skušajo priti na odločilna mesta vlade. Tudi oni radikali, ki so se vneto zavzemali za radičevce, ki so zaovražali sodelovanje radikalov s HSS, danes uvidevajo neopornost kombinacije vlade RR. Za to kombinacijo se danes najbolj ogrevali oni radikali, ki skušajo priti na površje iz kota, v katerega so bili potisnjeni. Ponoviti je treba z naglasom, da je ministrski predsednik Nikola Pašić odločen nasprotnik vsaki kombinaciji, naperjeni proti Narodnemu bloku in da hoče dosledno izvesti program, ki si ga je začrtala njegova sedanja vlada.

Demarša Male antante proti Madžarski v Parizu

Poslaniki Male antante pri maršalu Fochu. — Napovedan govor grofa Beethlena o Mali antanti.

— Beograd, 20. maja. (Izv.) Današnje „Vreme“ javlja iz Pariza:

Kakor doznavamo iz zanesljivega vira, so poslanci kraljevine SHS, kraljevine Rumunske in republike Češkoslovaške v Parizu prešli navodila od svojih vlad, da store v imenu držav Male antante kolektivne korake pri maršalu Fochu in protestirajo proti brezobzirni kršitvi vojaških klavzul trianonske mirovne pogodbe od strani Madžarske.

Te brzojavke v zunanjem ministertvu ne dementirajo.

— Budimpešta, 20. maja. (Izv.) Danes ob 18. se sestane odbor za zunanje zadeve v madžarskem parlamentu. Na dnevnem redu je interpelacija vladnega poslanca Karafiatha na ministrskega predsednika glede sklepov Male antante napram Madžarski, storjenih na zadnji konferenci v Bukarešti. Grof Bethlen in tudi zunanji minister nameravata zelo obširno odgovoriti Mali antanti glede obtožbe, da Madžarska krši vojaške klavzule mirovne pogodbe. Grof Bethlen poda obširen eksponat o zunanje politični situaciji s posebnim ozirom na konferenco Male antante.

Brezobziren boj bolgarske vlade proti komunistom

Stroga kontrola delavstva. — Ogorčenje bolgarskih industrijev. — Sodba proti Friedmanu in tovarišem potrjena.

— Sofija, 19. maja. (Izv.) Notranji minister Rusov je brezobzirno nadaljuje akcijo proti komunistom in zemljoradnikom. Izdal je drakonične naredbe, ki so v prvi vrsti naperjene proti delavskim organizacijam. Te naredbe so izzvale v zmernih socialističnih krogih veliko ogorčenje. Te v svojo strogo kontrolo delavstva izdane naredbe so izzvale splošno presenečenje celo v industrijskih krogih, ki so doslej udano podpirali sedanji režim Cankova. Notranji minister zahteva s temi naredbami od industrijskih podjetij, da moralo in materialno garantirajo za svoje delavstvo. Vsak industrijec oz. tovarnar mora napram vla-

di garantirati za delavca, ki ga vzame v službo, tudi v političnem oziru. Naredba zahteva, da morajo tovarnarji postaviti za vsakega 40 do 50 delavcev po enega rezervnega oficirja kot kontrolorja. Oficirji imajo plačati tovarne. Nekatera industrijska podjetja so radi te naredbe notranjega ministra zagrozila s takojšnjo ustavitvijo popolnega obrata.

— Sofija, 20. maja. (Izv.) Vrhovno vojni sodišče je odklonilo pritožbo dr. Friedmana in tovarišev, obsojenih na smrt na večala radi atentata v katedrali svete Nedelje ter v celoti potrdilo sodbo vojaškega sodišča.

SPOKORJEN SEPARATISTIČNI ROVAR

— Zagreb, 20. maja. (Izv.) Današnji „Dom“ objavlja vsebinsko pismo v Ameriko pobeglega dr. Kežmana, ki je bil pri zadnji volitvi izvoljen za narodnega poslanca in katerega mandat ni verificiran. Dr. Kežman, kakor znano, je zelo rovaril v Ameriki proti edinstvenosti naše države ter je izdajal v Pittsburghu poseben list v republikanskem duhu. Ameriške oblasti so ga končno deportirale. „Dom“ sedaj naglašuje, da tudi dr. Kežman popolnoma in odkrito odobrava novo politiko HSS, je solidaren s poslanci Radičeve stranke. Značilno je, da je spokorjeni rovar označil v svojem listu izjavo Pavla Radića v narodni skupščini za zelo taktično potezo in da bo on dalje deloval v duhu seljaške republike.

V vseh teh ozirih moramo ravno Slovenci kot prvi opozarjati na nevarnost zunanje-politične propagande ter zavzeti napram isti samostojno stališče. Potem bomo sami od sebe našli naše prave samostalne zunanje-politične poti.

ORGANIZACIJA PROSVETNEGA DELA PO OBLASTEH

— Beograd, 20. maja. (Izv.) V Beogradu so pozvani skoraj vsi veliki župani na posvetovanje v prosvetnem ministertvu glede organizacije prosvetnega dela po posameznih oblasteh.

— Zagreb, 20. maja. (Izv.) Veliki župan dr. Zuccon je danes odstopoval v Beograd, kjer prisotvuje konferenci velikih županov glede organizacije prosvetnega dela po oblasteh.

Mussolini računa z vojno!

— Rim, 19. maja. (Izv.) Na snočni seji senata je imel ministrski predsednik Mussolini dolg govor o politični situaciji, v katerem je izjavil med drugim:

„Onkraj Alp prebivajo razni nam sovrani narodi: na severu Nemci, na vzhodu pa Slovani. Z obeh strani moramo pričakovati v doglednem času nov napad. Prepričan sem, da bomo tudi prihodnjo vojno imeli na kopnem!“ — Mussolinijev govor je v političnih krogih izval veliko senzacijo.

Poset dr. Beneša na Dunaju

Nemški nacionalci pripravljajo demonstracije proti dr. Benešu.

— Dunaj, 20. maja. (Izv.) Današnja „Deutsch-österreichische Zeitung“, glavno glasilo nemških nacionalcev, objavlja telefonsko informacijo, da je poset češkoslovaškega zunanjega ministra na Dunaju definitivno določen za 29. t. m. Dr. Beneš prispe na Dunaj po končani mednarodni konferenci dela iz Zeneve. Avstrijsko zunanje ministertvo je bilo brzojavno obveščeno o tem posetu.

„Deutsch-östr. Ztg.“ komentira poset dr. Beneša in pristavlja pomembne, v ironičnem slogu sestavljene besede, češ: „Dolžnost naše (avstrijske) vlade je najbolj zakrknjenega sovražnika priključitvenega gibanja, sprejeti na najdostojnejši način.“ Polagamo na dostojni sprejem dr. Beneša največjo važnost. Vse narodne kroge pozivamo, da se dostojno pripravijo za ta sprejem. Hočemo predvsem svetom javno izraziti srčne zveze, ki nas vežejo z Nemčijo.

Dunajsko policijsko ravnatelstvo je z ozirom na pripravo za demonstracije nemških nacionalistov proti dr. Benešu ukrenilo najstrožje varnostne odredbe. Avstrijski vladni krogi drugače skušajo zunanji svet prepričati o neresnosti nemškonacionalistične propagande za priključitev Avstrije Nemčiji. Res so krščanski socialci v tem vprašanju rezervirani, simpatično pa vsa avstrijska javnost podpira izjavo dr. Stresemanna glede Avstrije, da Nemčija sicer v okviru mirovni pogodbe stori vse za krepkejšo poglabitev duševnih in kulturnih stikov do avstrijskih bratov.

Nemčija ne priznava vzhodnih meja

Odstavek iz govora dr. Stresemanna. — Politična debata v državnem zboru. — Socijalni demokrati in komunisti predlagaj. nezaupnico vladi.

— Berlin, 19. maja. Ekspozice zunanje-ga ministra dr. Stresemanna o mednarodnem položaju priobčuje nemški tisk v prikriti obliki in splošno zamočuje odstavek, ki se nanaša na vprašanje nemških vzhodnih meja. Konstatirani je treba govora, da Nemčija nikdar ne prizna meja, ki jih je določila versailleska mirovna pogodba na vzhodu. To je izrekel zunanji minister dr. Stresemann in ta odstavek je bil eden najzanimivejših izmed vsega ekspona. Mnogo govori o ciljih prave nemške politike. Glede vzhodnih meja je zunanji minister med drugim izjavil:

Svoji nazorov glede vzhodnih mej ni smo nikdar tajili niti v javnosti niti pri diplomatskih pogajanjih. V Nemčiji ni niti enega človeka, ki bi odkrito mogel priznati, da ostane za večno neizpremenjena meja na vzhodu, ki pomenja flagrantno kršitev prava samoodločbe narodov. Zato za Nemčijo ne more biti nikakršna beseda o rešitvi varnostnega problema v tej smerti, da bi se z njo zagarantirale te meje. — Nemčija nima sedaj moči in tudi neče, da bi vzhodne meje spremenila z nasiljem.

V državnem zboru se je danes razvila živahna zunanje-politična debata. Socijalni demokrati so predlagali nezaupnico vladi. Besedilo nezapadne je kratko in se glasi: „Vlada ne uživa zaupanja državnega zbora.“ Komunisti so k tej nezaupnici pristavili glede dr. Stresemanna dostavek: „zaradi vodstva zunanje politike“ in glede državnega kancelarja „zaradi notranje in zunanje politike.“

MEDNARODNA KONFERENCA

— Zeneva, 19. maja. (K.) Sedma mednarodna konferenca dela je bila danes otvorena. Češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš je bil soglasno izvoljen za predsednika. Zastopanih je 42 držav s 308 delegati in strokovnjaki.

KATASTROFALEN GOZDNI POŽAR

— Berlin, 19. maja. (Izv.) Listi objavljajo podrobnosti o velikanskem in katastrofalnem gozdnom požaru, ki je nastal večer ob 1. popoldne ob progi Altdamm-Golnow v bližnji poljskega koridorja. — Vnel so se veliki gozdni kompleks. Gasilno akcijo so takoj pričeli požarni oddelki in vojaštvo iz Stettina, Stargarda in drugih krajev. V nekaj urah so bile uničene velike zaloge lesa, cenjene na 400.000 zlatih mark. To je eden največjih gozdnih požarov, ki jih pominj Nemčija. Požar so danes z največjo težavo omejevali. Zgoraj je gozdni kompleks v daljavi 16 km in 4 km na širjavo. Trg Hornskrug je bil v veliki nevarnosti. Prebivalstvo je moralo bežati.

ti. V nevarnosti so bile tudi razne postaje železniških prog. Proti 21. je nastalo brezvetrije, kar je zelo pripomoglo k uspešni gasilni akciji. Na postaji Hornskrug na drugod je zgorelo za 15 milijonov zlatih mark raznega materiala in orodja. Gozdni kompleks je popolnoma uničen.

JAVNA VARNOST V JUŽNI SRBIJI

— Beograd, 20. maja. (Izv.) Na današnji popoldanski seji poročata vladni poveljniki žandarmerije polkovnik Tomić in šef javne varnosti v Južni Srbiji. Zadnji čas sta obe prepotovala vse južne kraje ter sta ugotovila na licu mesta, da vladajo v Južni Srbiji normalne razmere in da je povsod vzpostavljeno javen red in mir.

Borzna poročila. Ljubljanska borza.

Lesni trg.
Tramaj monte S-S, 8-11, 11-11, 11-16, 13-16 4 m in 5 m dolž. 10 vg. fco. Postojna denar 410, blago 410, zaključki 410, tramaj 125 kom. 11-11, 11-13, 13-16 po 7 m dolž. tramaj 125 kom. 11-13, 13-16, 16-19 po 8 m dolž. tramaj 50 m 13-16, 16-19, 16-21 po 10 metrov dolž. fco. Postojna 10 vag. denar 425, blago 425, zaključki 425, bukove parje ne deske 27-100 mm od 2-4 dolž. od 15 cm šir. naprej I. in II. vrste fco Postojna denar 1.130.

ZITNI TRG.
Pšenica Rosafe, 80 kg, rinfusa, promptna, par. Ljubljana, denar 450, blago 490 pšenica, avstralska, rinfusa, promptna, par. Ljubljana, blago 485; pšenica Hard Winter 2, rinfusa, promptna, par. Ljubljana, denar 465, blago 500; otrobi, pšenični, drobni, rinfusa, promptna, par. Ljubljana, blago 190, koruza, dobava maj, junij, par. Postojna blago 260; rž, Canada, Westen 2, dob. junij, fco. Ljubljana, blago 460; ječmen, 57/59, fco. makedonska postaja, blago 300; ječmen, pivovarski, fco. vagon Ljubljana, blago 390; krompir, bel, fco. dolenska postaja, blago 125; krompir, rumen, fco. Stajerska postaja blago 11; krompir, rdeč, fco. Staj. postaja blago 135; bučne pečke, zdrave, suhe, rešene, jute, vreče, fco. Postojna, trans., 50 kg blago 875.

2½% drž. renta za vojno škodo denar 185; 7% invest. pos. iz leta 1921 denar 62, blago 66; Celjska posojilnica dd. denar 200, blago 205; Ljubljanska kreditna banka denar 225, blago 260; Merkantilna banka denar 110, blago 110, zaklj. 110; I. hrvatska štedionica denar 802, blago 810; Slavenska banka denar 67, blago 70; Kreditni zavod denar 190, blago 200; Strojne tovarne in livarne blago 132; Trbovelji, prem. družba denar 378, blago 385; Združene papirnice denar 110, blago 120; Stavbena d. denar 265, blago 280; 4½% kom. zad. dež. banke denar 20; 4½% kom. zad. dež. denar 20.

Zagrebska borza.

Dne 20. maja. Sprejeto ob 13.
Deviz: Curih, 11.875—11.975, Praga 181.55—183.95, Pariz 316.50—321.50, New York 61.10—61.90, London 297.50—300.50, Trst 248.10—251.10, Berlin 14.575—14.725, Dunaj 0.08625—0.08745. — Valute: dolar 60.35—61.15, franc, frank 311.50316.50.

EFEKTI.

Godstot. invest. pos. iz leta 1921 62.50—63, 2 in polgodstot. drž. renta za ratnu ste. tu 188—192, Ljubljanska kreditna 247—250, Centralna banka 15—16, Hrv. eskomp. banka 105—106, Kreditna banka, Zagreb 105—110, Hipotekarna banka 61—61.26, Jugobanka 97—99, Prastredion 800—816, Slavenska banka 69—70, Eksploatacija 38—40, Drava d. d. Osijek 175, Sečerana, Osijek 580—590, Isis d. d. 68—70, Nihag 50, Gutman 405, Slavski 170—175, Slavoni, ja 53—54, Trboveljska 380, Union paromfina 425—450.

Inozemske borze.

— Curih, 20. maja. Današnja borza: Beograd 8.40, Pariz 26.675, London 25.12, New York 517, Milan 20.925, Praga 15.325, Dunaj 0.00728.
— Trst, 20. maja. Borza. Beograd 40.30—40.50, Pariz 128.25—128.75, London 120.91—121.05, New York 24.85—24.90, Curih 48—48.3, Dunaj 0.03475—0.03525.

Politične vesti

»Slovenski industriji pri Stojadinoviću. Nepovoljen odgovor.« Pod tem naslovom, ki ga »Slovenec« tiska debelo, prinaša ta list poročilo o intervenciji jugoslovenskih industrijskih krugov pri fininčnem ministru dr. Stojadinoviću radi še večje zaščitne carine. Po stari navadi poizkusa »Slovenec« izraziti tudi to intervencijo v svoje demagoške namene in piše dvolično: v naslovu, da so samo slovenski industriji odšli k fininčnemu ministru in zahtevali zaščitno carino, ki jo je pa dr. Stojadinoviću odklonil, v besedilu brzojavke pa, da je »deputacija skupno s srbskimi tovariši pod predstvom Bajlonija« obiskala dr. Stojadinovića. Torej dr. Stojadinoviću ni odklonil slovenskih industrijev, marveč splošno industrije vse države, ki so zahtevali zaščitne carine. Toliko o tej slepariji »Slovenca«. Meritorno pa pravimo, da ni nikjer rečeno, da mora finančni minister vedno in vsaki deputaciji ugoditi, čim se pojavi. Tu je pač treba v bistvenih stvarih pritrđiti, v kvantitativnem pa v interesu še drugih strok gospodarskega življenja odkloniti. »Slovenec« pa ne pozna te mere, on je zadovoljen, če more demagogizirati nekritično javnost. Tudi ta skrb za industrijo od strani glavnega glasila komunistične SLS je sila značilna...

»Jugoslovenska časnikarska zveza.« Tako je ljubljanski »Slovenec« prekrstil našo Jugoslovensko novinarsko združenje, ki je danes kot ime slovenskemu ljudstvu in naši javnosti mnogo zvočnejše, kakor pa starinarstva in po klerikalni orlovski zvezi dišča časnikarska zveza pa »Slovenec«, ki zagovarja latinščino v božjem hramu, se naslaja na vsem, kar nas loči od bratov Srbohratov... Mi pa pravimo, da služijo jeziki občevanju in medsebojnemu duševnemu sporazumu in da hočemo zato tudi v slovenskih vlogah. Predstava je ljudska pri znižanih cenah in opozarjamo na njo zlasti birmanske botre in botrice. Zvečer ob osmih pa vprizori drama Cankarjevo farso »Pohujšanje v dolini šentflorjanski« in to v isti zasedbi kakor se je igrala na gostovanju v Beogradu. »Pohujšanje« režira režiser Šest.

Prosveta

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama:
Začetek ob 20. zvečer.

Sreda, 20. maja: Akademija Hudožestvenikov. Izven.

Četrtek, 21. maja: Pohujšanje v dolini šentflorjanski. Izven.

Petek, 22. maja: Roka roko umije, obe obzori. Red B.

Sobota, 23. maja: Narodni poslanec. Red E.

Nedelja, 24. maja: Kamela skozi uho šivanke. Izven.

Ponedeljek, 25. maja: Pohujšanje v dolini šentflorjanski. Red F.

Opera:
Začetek ob 8. zvečer.

Sreda, 20. maja: Glumači. Cvetlice male ide. Red C.

Četrtek, 21. maja: Gorenjski slavček. Ob 3. popoldne. Ljudska predstava. Pri znižanih cenah. Izven.

Petek, 22. maja: Carmen. Red A.

Sobota, 23. maja: Don Juan. Red D.

Nedelja, 24. maja: Netopir. Izven.

Ponedeljek, 25. maja: Zaprtó.

— Sentjakovski gledališki oder v Ljubljani. Začetek ob 20. uri. Zaključni predstavi. V sredo dne 20. maja: I. Zagor: »Zaroka«. A. Čehov: »Snubača«. — V četrtek dne 21. maja: I. Zagor: »Zaroka«. A. Čehov: »Snubača«.

— Na praznik v četrtek dne 21. t. m. popoldne ob 3. se poje v operi Foersterjeva narodna opera »Gorenjski slavček« in sicer kot ljudska predstava pri znižanih cenah. Na to predstavo opozarjamo v prvi vrsti botre in botrice, da nudijo svojim birmancem z obiskom te predstave lep popoldanski užitek, ki jim brez dvoma ostane v neizbrisnem spominu na ta dan ter ga mladina s tolikim veseljem in pričakovanjem obhaja. Predprijatja vstopnic pri dnevnih blagajni v operi od danes naprej.

— Narodno gledališče v Ljubljani. Danes na praznik sta v Narodnem gledališču dve predstavi. Popoldne ob treh se poje v opernem gledališču priljubljena Foersterjeva opera »Gorenjski slavček« z gospodično Rozumovo in g. Banovcem v glav-

žni rabiti izrazi, ki so skupni Srbohratov. Menda so nam ti izrazi ljubši kakor tisti brezštevni, ki smo si jih prej izposojali iz češčne in rušine...

— Smrt ameriškega generala, podporinika štajerskih Nemcev. Po poročilu iz Washingtona je 15. t. m. tam umrl ameriški general Nelson Miles, ki je poveljeval ameriški armadi v špansko-ameriški vojni. General Nelson Miles je po končani svetovni vojni načeloval ameriški misli, ki je prišla proučeval narodnostne razmere na štajerskem in Koroskem. General Miles je bil zelo naklonjen Nemcem in je bila njegova krivda, da smo izgubili Radgono. Nemška aristokracija je generala vedno valila v svoje kroge ter je vplivala informativno na njega. General Miles je posegal tudi v razvoj plebiscita na Koroskem.

— Dnevnik »Die Stunde« prepovedan. Notranje ministrstvo je prepovedalo razširjanje v naši državi dunajskega dnevnika »Die Stunde«, ker piše proti interesom naše države. Pravilo, da je »Die Stunde« zadnji čas objavljala gotove stvari, ki niso v soglasju z zgodovinskimi dejstvi. Nam se ta prepoved ne vdi umestna.

— Kaj si vse izmislijo? Zagrebški »Obzor« si je izmislil in iz »Obzora« je vest prešla tudi v razne inozemske, predvsem češke liste, da namerna minister prosvete Svetozar Pribičević demisionirajo, ker bo imenovan za našega poslanika v Pragi. Čim se to izvrši, stopijo radičevci v vlado in ustvari se nova vladna koalicija radikalov in samostojnih demokratov z radičevci. Ni nam treba naglašati, da je ta vest popolnoma izmišljena. Svetozar Pribičević nima namena demisionirati, najmanj pa da bi parlamentarno delo zamenjal z diplomatsko službo.

nih vlogah. Predstava je ljudska pri znižanih cenah in opozarjamo na njo zlasti birmanske botre in botrice. Zvečer ob osmih pa vprizori drama Cankarjevo farso »Pohujšanje v dolini šentflorjanski« in to v isti zasedbi kakor se je igrala na gostovanju v Beogradu. »Pohujšanje« režira režiser Šest.

— Medela. Hudožestvenikov. Sinoči so nam Hudožestveniki podali Evripidovo »Medeo« v režiji Germanove in z njo kot lunakinjo tragedije. Izmed vseh 3 predstav je imela ta največjo privlačnost, gledališče je bilo do zadnjega mesta napolneno polno. Mnenja o kakovosti te interpretacije starogrške tragedije so se zelo cepila, od visokega navdušenja do popolnega odklanjanja. Radi pomanjkanja časa mi ni mogoče, takoj sedajle napisati svoje utise; vendar pa svobodno priznavam, da spadam k onim, ki jih je tragedija v tej ruski interpretaciji globoko presunila. Ni mi prav nič mar, da so jo, kakor slišim, odklonili mnogi veliki listi drugih dežel in narodov, ali pa če se je sinoči navajalo kot avtoriteta to in ono domače ime proti interpretaciji Germanove in njene družbe. Oni, zdi se mi precejšnji del gledalcev, ki ga je igra, kakor mene, v pesnikovem smislu vrzivala do dna duše, ni me manj izobražen, niti neuvidevnejši, nego drugi del, ki se je orijentaliziral drugače. Povedal bom tudi, kolikor je kaj takega mogoče, z a kaj sem dobil mogočen utis in skušal bom tudi navesti vzroke, zakaj čutilo — po mojem mnenju — drugi drugače. M. Z.

Sokol

— Godba Sokola I. Danes 20. t. m. se vrši vaja pihal ob 8. zvečer. Udeležba za vse obvezna. Jutri 21. t. m. ob 7. pešizlet godbe. Zbirališče ob pol 7. na Taboru. — Orkestralna vaja se vrši v petek 22. t. m. ob 8. zvečer. — Odbor glasb. ods. 1037

— Sokol Vič. Vaja pevskega odseka se vrši danes v sredo ob 8. zvečer v novi šoli. Prosim, da se je vsi udeležite. — Predsednik. 1029n

— Litija. V četrtek dne 21. maja se vrši mladinski izlet v Javorje. Zbirališče v

Sokolskem domu v Litiji. Ob 1. uri popoldne odhod iz Litije v Smartno, kjer se nam pridružio Smrtinčanje. Mladinski izlet priredi »Edinost«, organizacija demokratične mladine. Vabljeni vsi prijatelji demokratične mladine. Apelliramo na vso napredno javnost, da se tega izleta udeležijo! Izleta se udeležijo tudi krajevna organizacija SDS v Smartnem. Pevci in pevke dobro došli. — V četrtek vsi v Javorje! Zdravo! — V slučaju slabega vremena se izlet preloži na kasneje. — Zvečer družabni večer v telovadnici Sokola Smartno. 1039

Julijska krajina

— Narodna Čitalnica v Kanalu na Goriskem je svojemu rojaku Janku Lebanu čestitala k jubileju ter med drugim pisala ljubljani: »Vsi člani »Narodne Čitalnice« in še posebej odbor se je takoj zanimal za Vas. Veseli nas, da ste obhajali letos 70 letnico svojega rojstva in 55 letnico svojega slovenskega delovanja. Nas Kanalec pa še posebej, saj ste tudi Vi rodom Kanalec! In s ponosom lahko zremo na naš trg, ki je dal slovenskemu ljudstvu toliko kulturnih delavcev. (Kanalec so n. pr. bili: skladatelj Avgust Leban in Josip Kocijančič, Fran vitez Malnič (strie Jenkov), ki je 50 let županil v Kanalu, dvorni svetnik Rihard Malnič, predsednik najvišjega sodišča na Dunaju, Avgust Jakopič, predsednik dež. sodišča Stevan Kriznič, ravnatelj na učiteljsku v Gorici itd.) Na odborovi seli našega društva dne 22. aprila t. l. smo proslavili v skromni, a preserčni obliki to Vaše delovanje na slovenskem in vzgojskem polju. Poleg drugih Vaših pesmi je prečital Vašo našemu trgu Kanalu poklonjeno pesem »Moj dom«, ki je žela vsesplošno priznanje. Pooblaščen sem, da Vam tem potom pošiljam pozdrave Kanalev in še posebej svojih društvenih prijateljev, ter Vam voščim vsi skupaj, da bi ostali še nadalje ohranjeni slovenskemu narodu v zdravju in veselju! Med prijatelji smo nabrali za Vas nekaj denarja, ki Vam ga pošiljamo po »Ljubljanski kreditni banki« na Vaš naslov v Kandijo. Sprejmite naše pozdrave ter krepak »Živeli« od našega društva »Narodna Čitalnica«, ki bo praznovala 1. 1927. 60 letnico svojega obstoja. Predsednik, tajnik — Kanalec so vedno sloveli kot vrli rodoljubi in tem bolj je hvalevredno, da se to njih rodoljublje ni ohladilo niti zdaj pod — italijanskim jarmom.

— Nov popis prebivalstva razpisuje tržaška občina za dan 25. maja t. l.

— Smrtina kosa. V Svetem pri Komnu je preminula mati predsednika tamošnjega narodnega društva »Draga« gospa Ivana Malič. Pokojnica je bila blaga žena in mati, ki je svojo dečo vzgojila v pravem narodnem duhu. Pogreb je dokazal, da je užival velike simpatije vsega tamošnjega prebivalstva.

— Visoki gosti v Opatilu. Po 14dnevem bivanju sta zapustila Opatijo švedski princ Oskar s soprogo in hčerkami. Odgovor sta v Budimpešto.

Podrobnosti o justifikaciji Rumpela

Včeraj smo obširno poročali o justifikaciji narednika Rumpela, ki je bil ustrelen radi umora zagrebškega trgovca Kelkovića. Danes navajamo še nekatere podrobnosti o justifikaciji in kako je Rumpel prebil zadnje dneve.

Zadnje dneve je bil Rumpel zelo nervozen in razdražen, mestoma potrt, mestoma divji. V petek zvečer je prišel k njemu svečenik, da ga tolaži. Rumpel je bil zelo potrt in prošil je spovednika, da naj se enkrat prosi kralja za pomiloščenje. Prosil je tudi, da se zavzame zanj general Malešević, pod katerim je služil. V nedeljo ga je obiskal v celici general Malešević. Pri pogledu nanj se je Rumpel razjokal in tudi general je bil globoko ganjen. Objubil mu je, da bo vse storil, kar je v njegovi moči. Rumpel je nato spovedniku tudi spomnil, da ima v Zagrebu nevesto, ki se piše Neža Jus. Naj ji svečenik sporoči njegove poslednje pozdrave. Dan pred justifikacijo je bil Rumpel boljše volje, zakaj upal je še vedno, da pride pomiloščenje. Ko pa se je zvečerilo in je polagoma legla noč na zemljo, je postal jetrni. Čezdalje nemirnejši. Jokal je, fantaziral in vsak trenutek obupno kričal: »Moj general!... moja mama... moja mama!...«

Ko je prišla njegova zadnja ura, je pričel nenadoma divjati. Kričal je, da ga je prokleli neki civilisti ter grizel in metal blazino v kot. S silo so ga morali obloči, s silo vleči na voz. Skozi mesto so ga v vozu pripeljali na morišče, kjer se je zbralo okoli 8000 razdvojenih ljudi. Pulika se je izkazala za disciplinirano maso. V rancem pomladnem, solnčnem jutru so se na zeleni livadi zbrali ljudje glasno zabavali, smejali, krohotali in šalili, da je vsa poljana odmevala od vesellega razpoloženja. Največji del mase ni pokazal niti trohice smisla za tragedijo, ki se izvrši. Človek, ki je slučajno tja zašel in ni vedel za kaj gre, je moral meniti, da imajo ljudje tam veselico in ne da so se zbrali, da vidijo streljanje nesrečnega človeka... Ko je prišel voz na morišče, so pričeli nekateri perversnejši, ki so se menda naslajali na tragediji nesrečnega, surovo ploskati. Polica je z vojaštvom komaj vzdržala mir.

Za tem je bila izvršena justifikacija, o čemur smo poročali obširno včeraj. Rumpel je bil mrtev šele po drugi salvi.

Rumpel se je kesal svojega čina.

Kakor javlja zagrebška »Riječ«, se je Rumpel kesal svojega zločina. Izpovedal se je ter se spravil z Bogom pripravil na smrt. Svečeniku, ki ga je obiskal v petek, je ihtel pravil, da mu je oče umrl pred 25 leti, a mati pred vojno. Presel je tudi spovednika, da gre k njegovi zaročnici ter jo prosi, da gre i ona h kralju ter prosi zanj. Prosil je in rotil sploh vsakogar, da izprosi zanj milosti pri kralju in ganljiv je bil prizor, ko je narednik Rumpel jokaj kakor otrok pred svojim generalom, ki ga je tolažil.

V soboto in nedeljo je bil jetnik nekoliko mirnejši, ker so mu pokazali brzojavke, odposlane kralju v svrhu pomiloščenja. Ko so ga pripeljali iz celice, so opazili, da ima Rumpel na senčih poškodbe. Očividno je ponohi skušal izvršiti samomor. Njegova poslednja želja je bila, da svečenik sporoči nevesti, da naj da zanj za maše in da njegov zaročni prstan daruje cerkvi...

Rumpel ni Kamničan.

Kakor nam danes javljajo, Rumpel ni bil rojen v Kamniku, temveč v Ljubljani in je v Kamnik samo po svojem očetu pristojen. Rumpel je bil štirinajsta žrtev, ki je bil od vojaškega sodišča obsojen na smrt ter justifikiran, v zagrebških zaporih vojaškega divizijskega sodišča pa se nanajajo še štirje na smrt obsojeni vojak.

Zvečer je bilo Rumplovo truplo ekshumirano in prenešeno na pokopališče Mirgoj.

Kakor javlja »Riječ«, se je publika po tem žalostnem in groznem dogodku večinoma razšla veselo, kot da se vrača iz cirkusa ali kake vesele zabave. »Riječ« naglašja, da se je predvsem odurno vedel nežni spol in da se dve dami nista sramovali pri justifikaciji stopiti popolnoma in g. obu in zahtevati na koncu, da se naj v bodoče justifikacija izvede popolnoma izločeno, ne pa da se naslajajo ljudje ob taki tragediji. Res čudna je mentaliteta ljudi!

Iz Celja.

—c Telovadni nastop Sokolskega društva v Celju, kateri se vrši jutri na praznik 21. maja popoldne ob 15. uri na dvorišču mestne osnovne šole, obeta biti lepa prireditev. Moški in ženski naraščaj nastopita s prostimi vajami, moški naraščaj pa tudi na orodju. Moška in ženska deca pa izvajata skupno ljubke vaje, dečki z zastavicami, deklice s krogi v državnih barvah. Člani in članice bodo izvajali proste in orodne vaje, katere so sestavljene za telovadeno tekmo, katere se vsi letos na Vidov dan v Beogradu.

—c Pomemben izum. Nekemu Celjanu, kojega ime je zaenkrat še tajno, se je posrečilo izumiti stroj, ki deluje z lastno težo. Vsi poizkusi so se doslej popolnoma posrečili. Izum obeta postati velikega pomena za razvoj tehnike.

—c Svinjski selmi se v Celju zadnji čas prav lepo razvijajo. Na zadnji seljem je bilo pripeljanih okrog 150 komadov. Povprečna cena pri komadu je bila: 6 do 7 tednov stari prašiči 75 do 100 Din, 8 do 9 100 do 115, 10 do 12 175 do 200, 4 mesece 250 do 300, 6 mesecev 350 do 400, eno leto 500 do 600. Kupčija je bila zelo živahna in je bilo prodanih nad polovico prašičev.

—c Celjsko Sokolsko društvo se udeležijo po zastopnikih otvoritve Tyrsevega doma v Pragi. Zastopstvo se odpelje v

Prago v petek 22. t. m. ob 13.45 z brzo vlakom.

—c Pokalna tekma Ljubljanskega nogometnega podsaveza. Danes v četrtek ob 16. uri se vrši v Glaziji pokalna tekma med SK Hermes, Ljubljana in SK Celje. Tekma obeta biti zelo zanimiva.

POLITIČNI ATENTAT V DUNAJSKEM GLEDALIŠČU. Dama Mencia Tarnicu, ki je ustretila med predstavo Ibsenovega »Peci Gynta« makedonskega iredentista Panico.

Iz Maribora.

—m Smrtina kosa. V Rogoznici pri Ptuju je umrl železniški nadrevident g. Andrej Haladea. Pokojni je bil vsikdar odločen narodnjak, mož kremenitega, poštenega značaja. Sodeloval je pri raznih društvi, glavno skrb pa je posvetil dramatičnemu društvu, za katero je slikal tudi kulise. Sodeloval je tudi pri ustanovitvi gozdb v Rogoznici ter se udeleževal na literarnem polju. Pokojniku, ki je zapustil žalujčo soprogo in tri otroke, bodi ohranjen časten spomin.

—m Težka nesreča. V tovarni »Kovinar« v Teznu se je dogodila te dne težka nesreča. Tam zaposleni vajenec Josip Čagran je bil baš opoldne povozen od tovarnega avtomobila. Kolesa so šla nesrečnemu dečku preko glave, tako da je ves okrvavljen obležal v nezavesti. Težko ranjenega so prepeljali v bolnico, vendar ni upanja, da okreva.

—m Tragičen slučaj. Na ptujskem nogometnem igrišču se je 15 letni Valerijan Sprušina, sin ptujskega občinskega svetnika in mehanika težko ponesrečil in so ga morali prepeljati na kliniko v Gradec, kjer pa je deček podlegel poškodbam.

— Pogajanja z Madžarsko. Med našo in madžarsko delegacijo se nadaljuje pogajanja glede ureditve spornih finančnih vprašanj. Na dnevnem redu je sedaj vprašanje zlate rente in vprašanje takozvanih zlatih srečk. To so finančne obveze, ki jih je imela Madžarska do 1. novembra 1918. in ki se imajo razdeliti med nasledstvene države v smislu člena 198 tiranonske mirovne pogodbe. Pri teh pogajanjih se določijo tudi kvota za našo državo. Toliko je gotovo, da so naši interesi napram Madžarski v teh finančnih vprašanjih zelo povoljni in zavarovani.

Noznan samomorilca

Danes jutraj so vagonarji na Ljubljanskem polju opazili, da visi na Ličarjevem kozolcu, ki se nahaja nedaleč od tovarne učiteljske tiskarne, truplo nekega moškega, ki je bil obesen na žepni robec. O tem je bila takoj obveščena policija, narkar sta odšla na lice mesta policijski zdravnik dr. Avramović in dežurni uradnik g. Močnik. Pri obsečenju, ki je že visel par ur, se ni našlo nikakih listin in dokumentov, iz katerih bi bila razvidna njegova identiteta. Imel je pri sebi samo nekaj nastro uro z verižico, dva klinča in ščipalnik. Pokojni je star okoli 60 let. Je nekoliko plešast, ima rjave brke, na glavi rjavo karirasto čepico, nosi pisano srajco, temnosiv obleko ter čevlje na zadrgo. Njegovo truplo je bilo na odredbo pol. zdravnika dr. Avramovića prepeljano v mrtvašnico k Sv. Krištofu. Kdor bi o neznanec vedel navesti kakše podatke, naj to javi policiji, da se dožene identiteta samomorilca.

Razpad carstva

Roman zadnjega avstrijskega cesarja.

»Prevzeti hočem nalogo, da se pogajam z dvornim svetnikom, kakor tudi da diskretno obvestim o zadevi njeno cesarsko visokost, seveda ako bi bilo to neobhodno potrebno. Bolje je, ako izve za stvar od naju, kakor ako se ji donese od kakšne druge strani.«

Nadvojvoda se je oddahnil. »Zelo bi vam bil hvaležen, grof, ako bi hoteli vso stvar vzeti v svoje roke. Popolnoma Vam zaupam. Dvornim namreč, da bi imel sam potreben mir in potrebno preudarnost, da bi lahko sam uredil to stvar.«

»Visokost, lahko se zanašate name. Še danes odpotujem na Dunaj in stopim v stike z dvornim svetnikom. Simpatije Vaše visokosti za hčerke so pač že ugasnile in zato se mi ni treba nanje ozirati.«

»Ne, grof Wolkenstein, toda — Nadvojvoda je pomišljaj, nato pa je odločno pripomnil: »Pomnožnosti jim prizanašajte. Nista krivi, da se je tiera tako razvila. Kavaler ne spravlja v nevarnost slvesa znanih dam.«

»Tega viteškega naziranja Vaše visokosti ne bom pobijal. Sem istega mnenja, toda papa bo pač poznal svoje hčerke, kakor midva. Njemu namreč ne bom varoval nobene diskretnosti.«

Nadvojvoda je bil zadovoljen. Ko sta se posvetovala še o nekatereh postranskih stvareh, se je Wolkenstein poslovil. Še na kolodvoru je brzojavil na Dunaj nekemu dedektivskemu uradu, prošil za pojasnila in preskrobo agenta, ki bi ga naj čakal ob prihodu vlaka na kolodvoru. Drugo brzojavko je poslal Toniju z naročilom, naj s prtljago pride na Dunaj in ga poišče v hotelu Bristolu. Njegove dispozicije so bile tako jasne, da mu je agent detektivske pisarne že pri prihodu na Dunaj izročil vsa potrebna pojasnila o dvornem svetniku in njega hčerkah. Wolkenstein je vzel moža v izvoščka, s katerim se je peljal v hotel.

»Ali ste bili v tem slučaju vi sami zaposleni?« je vprašal agenta, ki ni kazal posebne inteligence niti v izrazu svojega lica, niti v svoji govorici.

»Seveda, gospod grof. Vprašanje gospoda grofa ni bilo edino, ki smo ga dobili. Že približno eno leto se nahaja ime dvornega svetnika in njegovih hčera stalno v naših knjigah. Vspricho položaja gospoda dvornega svetnika je seveda potrebna najstrožja diskrecija in največja previdnost. Prišli bi v največje nepravilike, ako bi se ne ozirali na to.« — »No, v našem slučaju se Vam ni treba bati, morate pa biti temeljit. Tu so v zvezi interesi oseb, ki popolnoma izločujejo vpliv in stike dvornega svetnika.«

»Kakor ukazuje, gospod grof.« Agent se je naravnost zviljal od uslužnosti in vdanosti. »Imam sijajno idejo, toda ne vem, bo-li šef odobril njeno izvedbo.«

»Potem pa vendar izvedite to idejo na svojo pest.«

Agentov obraz je navzel hladen, pretkan izraz. »Tega se bom čuval. Bil bi odpuščen, a tudi tako presega izvedba daleč moja sredstva.«

»Ali se mi nečete zaupati? Ako stvar obeta uspeh, jo lahko izvedete na moje stroške. Samo ob sebi se razume, da ostane vse strogo med nama.«

Agent se je sklonil h grofu in mu govoril tiho in prepričevalno: »Dvorni svetnik je preko glave zadolžen. Igralec je in kljub svojim letom lovec ženskih predpasnikov. Ima razmerje z malo igralko v Josefstadtskem gledališču. Dekle je koketna in lahko pristopna, pri tem zelo pohlepna na dragoceno darila in denarna naklonila. Dvorni svetnik ne more več zadostiti njenim zahtevam. Tu bi bilo treba stvar izbrabiti. Ta mala dama nemara ve več njegovih tajnosti, kakor mi je ljubo. Ako ji izvihamo te tajnosti, imamo dvornega svetnika popolnoma v svojih pesteh. Mož se potem ne bo mogel niti ganiti.«

»Kako hočete to damo pregovoriti, da izda svojega ljubimca?«

»Z nekoliko ljubezni in z večjo porcijo denarja. Vsako blago ima svoje cene, in pri tej mladi dami je vse na prodaj.«

Wolkenstein se je zasmejal: »Cena bi lahko presegala vrednost dotičnega blaga. Kako visoko cenite najmanjši znesek vojnih stroškov?«

»Najmanj 1500 K, gospod grof. Z manjšo vsoto ne bo mogoče izhajati.«

»Prav, to ni pretirana zahteva. Pridite jutri v

hotel, da se dogovoriva. Rezulate dosedanjih poizvedb pustite pri meni.«

Agent je ponižno pozdravil in skočil z voza, ki se je ustavil pred hotelom. »Jutri jutraj se točno zglašim, gospod grof.«

Grof mu je prijazno prikimal in se napotil v hotelsko pisarno, da si naroči stanovanje. Ker je bil v hotelu znan, so mu takoj odkazali dve sobi s predsobo in kopalnico. Hotelski ravnatelj ga je sam peljal v sobo. »Gospod grof, boste pri nas zopet zadovoljni.« je pripomnil vlnudno. »Že dolgo je, odkar nas niste posestili. Ali niste bili od tega časa na Dunaju?«

»Zal, da ne! Postal sem kmet in sadim san. svoj krompir. Od leta do leta se krompir bolj debeli.«

Direktor se je diskretno nasmehnil. Moj Bog, saj je vedel, da si visoki gospodje često dovoljujejo dovtipke, ki jih ni nikdar smatral za dobre. Pač takšno zabavo človek rad prepušča tem visokim gospodom.

»Moj komornik pride s prihodnjim vlakom, go spod ravnatelj. Prosim, pošljite ga takoj k meni.«

»Prav, gospod grof, vse uskrbim. Ali hočete, gospod grof, da Vam prinesemo kosilo v sobo?«

Wolkenstein je zmajal z glavo. »Ne raje gren v obednico, da si malo ogledam življenje in ljudi.«

Ravnatelj se je priklonil in odšel. Izpnljal je svojo dolžnost, da je osebno spremljal odličnega gosta.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 20. maja 1925

Beseda o premetitvi uradnikov.

Radi premetitve profesorjev Remca in Jarca se «Slovenec» še vedno ne pomirila. Ni dneva, da bi se znova ne dotaknil te stvari in ne skušal naslikati premetitve kot krivičnosti, ki nima primere v naši politični zgodovini. Računa pri tem, da je naša javnost že pozabila na tiste čase, ko so štirje klerikalni ministri sedeli v Davidovičevem kabinetu in se pripravljali, da očistijo Slovenijo vseh klerikalcev nečestitih uradnikov.

Takrat je v Katoliški tiskarni posloval poseben odbor, ki je sestavljal proskripcijsko listo vseh onih državnih namestencev, ki bi se morali po klerikalnih načrtih seliti iz Slovenije. Ta lista je bila zelo obsežna. Dolga vrsta uradnikov iz vseh strok je bila določena, da mora zapustiti svoje mesto in oditi v Srbijo in Makedonijo, in te premetitve bi se bile tudi izvršile, ako bi se ne bili te premetitve in masne uprli dotični resorni ministri-davidovičevci, ki vendarle niso hoteli za svoje klerikalne zaveznike prevzeti vloge krivnikov in eksekutorjev njihove maščevalnosti. V tem pogledu bi nemara vedel povedati prav zanimive podrobnosti bivši minister Dragutin Pečič, ki je imel težke boje s klerikalci, ker ni hotel biti slepo orodje v njihovih rokah in izvršilni organ proskripcijskega odbora v Katoliški tiskarni. O tem glavni bi lahko dal zanimivost podatke tudi poštini uradnik Josip Čampa, ki je bil kot klerikalni zaupnik dvakrat poklican pred forum proskripcijskega komiteja v škofovi tiskarni, da navede imena onih oseb pri pošti, ki bi naj postale žrtev klerikalne nasilnosti. Čampa se je enkrat odzval temu pozivu, zato mu ne bo neznan, kdo so bili tisti uradniki pri pošti, ki so bili določeni za justifikacijo, katera bi se bila brez dvoma tudi izvršila, ako bi škoro na to ne bila padla Korošec-Davidovičeva vlada.

Sedaj pa vprašamo, ali se je eden izmed teh proskripcijskecev le od daleč tako politično eksponiral, kakor sta se profesorja Remec in Jarc? Pa abstrahirajmo tudi od tega in vprašajmo: Kie je vlada na svetu, ki bi trpela, da bi nameščencev, ki ga plačuje država, smel svobodno hujskati in ščuvati proti državi, proti državnim ureditvam in proti državnim oblastem tako, kakor sta to delala imenovana profesorja?

Takšne hujskace bi povsod drugod enostavno spodili iz službe, pri nas pa pomotavno s njimi tako velikodušno, da jih samo premetste!

— **Knjižni sejem v Firenci.** Knjižna razstava je bila otvorjena 3. maja v navzočnosti italijanskega kralja. Vse države so se udeležile in razstava nudi pregledno sliko o višini grafične zrelosti posamičnih držav. — Naša država je le po zastopani. Prostor je dobro izbran in svetel. Skozi razstavne prostore Svite in Francije se pride v jugoslovnski oddelek, o katerem se je kralj prav las-kavno izrazil. Na dan otvoritve knjige še niso bile razvrščene po strokah ali po podjetjih. Ker je pošiljatev trajala zbog dolgotrajne vožnje iz Ljubljane do Firence nad teden dni, je razstavno blago dospelo še le 2. maja zvečer. Prof. Ristič in njegova rodbina so se potrudili z obdobjem vrednim napo-rom, da so bile njige že drugi dan do-poldne prilično na svojem mestu. V teh dnevih pa se knjige še-le sestavno razvrščajo. — Ljubljanska Ka-toliška knjigarna in tiskar-na sta ostentativno odklonili ude-ležbo, da na ta način polkuzita moral-no oslabilo našo državno reprezentanco v knjižnih izdelkih v inozemstvu. Naši državni uradi pa trdijo, da Katoli-ška tiskarna ne odklanja drž-avnih dobav. Imamo poleg Katoli-ške še 6 drugih tiskarn v Ljubljani.

— **Kraljeva zahvala »Jadranski Straži«.** Nj. Vel. kralj Aleksander I. je poslal s svo-je dvorca na Oplencu pri Topoli povo-domo udanostne brzoljavke, poslano me z obnega zbra »Jadranske Straže« v Beo-gradu kratko brzoljavno zahvalo druš-venemu predsedniku Ljubi Jovanoviću, ki se glasi: »Skupno z mojim sinom prestolona-slednikom se zahvaljujem prisrčnemu po-zdravu in želim »Jadranski straži« napre-dek v njenem plodnem in domoljubnem de-lu. — Aleksander m. p.«

— **Kraljeva slika za Rogoško Slatino.** Svoječasno smo poročali, da je zdraviljska uprava v Rogoški Slatini poverila g. aka-demskemu slikarju Ivanu Vavpotiču nalo-ga, da napravi za veliko zdraviljsko dvora-no sliko Nj. Veličanstva kralja Aleksandra. Slika se nameni na steni, kjer je preje visela slika avstrijskega cesarja. Vavpotič je to sliko, kakor čujemo, že dovršil. Slika predstavlja kralja v nadnaravni velikosti. Bolj v ospredju so naslikani pokojni Stojan Protić, pokojni ljubljanski župan dr. Ivan Tavčar in še živeli Don Bulić kot najod-litnejši jugoslovnski posestniki Rogoške Slatine, v ozadju pa se nahajalo družji mar-ljivi posestnik Rogoške Slatine, med kate-riimi je zlasti opažati markantno postavo enega najstarejših in najvestejših obisko-valcev in prijateljev tega našega zdravil-šča g. Jeanna Schreya. Slika je vseskoj umetniško delo in je v vsakem oziru uspe-šna. Želeti bi bilo, da bi mojster Vavpotič avno razstavil ta svoj umotvor, predno ga odpošlje v Rogoško Slatino.

— **Spremembe v naši vojski.** Imeno-vani so za namestnika pomočnika načel-nika intendanture komande 2. armijske ob-lasti podpolkovnik Franjo Bevk, doslej v isti funkciji vrbske divizijske oblasti; za namestnika upravnika jadranskega inten-dantskega skladišča dosedanj intendant

dravske divizijske oblasti adm. kap. I. Kl. Franc Jere; iz Ljubljane je premeščen v Zagreb namestnik šefa vojaškega oddelka pri direkciji državnih železnic podpolkov-nik Franjo List, za namestnika šefa voja-škega oddelka pri direkciji državnih želez-nic v Ljubljani je imenovan podpolkovnik Petar Nedeljković, doslej uslužben pri železniškem oddelku prometnega oddel-ka generalnega štaba; intendantski podpol-kovnik Milan Luger je stavljen na raz-polago vojnemu ministru.

— **Ministrski predsednik obolel.** Po poročilih iz Beograda je ministrski pred-sednik Nikola Pašić včeraj lahko obolel. Ze prejšnji dan mu je postalo na seji mi-nistrskega sveta slabo. Zdravniki so mu na-svetovali, da mora ostati doma, vendar njegov položaj ni tak, da bi se bilo treba bati kakre krize. Včeraj dopoldne je mi-nistrskega predsednika v njegovem stanova-nju posetil skupščinski predsednik Marko Trifković. Za včeraj popoldne napovedana seja ministrskega sveta je bila radi bolezn-i predsednika vlade odpovedana.

— **Imenovanje komitij za zrelostne iz-pite na srednjih šolah.** Prosvetni minister je imenoval predsednika izpraševalnim ko-misijam za zrelostne izpite na srednjih šo-lah. Imenovani so: prof. viš. pred. šole v Beogradu dr. Jeremija Živanović za I. gimnazijo in realko v Ljubljani, univ. prof. v Zagrebu dr. Marij Kiseliak za II. gimnazijo v Ljubljani in za gimnazijo v Kočevju, univ. prof. v Zagrebu dr. Avgust Mušić za III. gimnazijo v Ljubljani, univ. prof. v Beogradu dr. Tihomir Gjorgje-vič za učiteljske v Ljubljani, prof. voja-ške akademije v Beogradu Gjorgje Rok-mić za realko v Mariboru, univ. prof. v Ljubljani dr. Jovan Hadžija za gimnazijo v Mariboru in v Murski Soboti, oblastni šolski nadzornik v Velikem Bečkereku Mi-lan Mandrović za učiteljske v Mari-boru, višji šolski nadzornik v Ljubljani Jo-sip Wester za gimnazij v Novem Mes-tu in v Kranju, univ. profesor in rektor univerze dr. Karel Hinterlechner za gimnazij v Celju in Ptuj in gimnazijski ravnatelj dr. Janko Lokar za škofovo gimnazijo v Št. Vidu nad Ljubljano.

— **Iz prosvetne službe.** Imenovan je za pomočnika knjižničarja v licejski knjižnici v Ljubljani dosedanj knjižničar dr. Avgust Pirjevec

— **Izlet ljubljanskih maturantinj v Beo-grad.** Beogradski listi poročajo, da pride 27. t. m. v Beograd skupina maturantinj ljubljanske ženske gimnazije. Slovenske di-lakinje ostanejo v Beogradu tri dni. Njih beogradske kolegije se pripravljajo, da jih čim najprejreje sprejmejo.

— **Kaj je s kisljo vodo iz Rogoške Sla-tine?** Neki gostilničar s kmetov nam piše: Ze več let skrbim za to, da se v moji go-stilnici vedno dobiva rogaška kislja voda. Prej-snja leta je bila ta voda zares izborna. Les-tos pa mi gostje vodo odklanjajo, trče, da je navadna voda, ne pa kislja. Sprva nisem hotel verjeti, potem pa sem se o tem tudi sam prepričal. Voda je v resnici tako slaba, da ne povzroča niti muširanja vina. Zdi se, da ni v nji nobene ogljenčeve kisline. Kaj je temu vzrok? (Enake pritožbe smo dobili tudi z drugih strani. Opozorjamo zdravni-ško upravo v Rogoški Slatini na te pritožbe. — Uredništvo.)

— **Majniški izlet na ljudskih šolah.** Na-ročni našega lista nam piše: Prav je in v zdravstvenem kakor v nazornem oziru po-trebno, da se v tem pomladnem času pri-rejajo izleti za mladino v prosto naravo, toda en moment pa je tu, na katerega se učiteljstvo marsikje — in tudi po mestih! — dovelj ne ozira, ki pa je ponavadi zelo mu-šen in to je: Da se k tem izletom pripu-ščajo otroci premožnejših roditeljev, dočim se siromašni puščajo — doma! Seveda, iz enostavnega vzroka, ker siromaki ne zmo-rejo stroškov za vožnjo in hrano! To pa ni na mestu! Zato prirejal učiteljstvo ali je take kratke izlete, ki ne zahtevajo znatnih stroškov, ali pa se naj na ta ali oni način omogočijo izleti premožnejši za svoje tuči siromašni deci. Večdnevni izleti so pa sploh opuščati.

— **Brezplačen učni tečaj za služkinje.** »Splošno žensko društvo« poziva gospodi-nje, da pošljejo služkinje, ki slabo čitajo, pišejo in računajo, v brezplačen učni te-čaj. Vršil se bo dvakrat na teden v druš-venih prostorih od 20. ure dalje. Dnevi se določijo po dogovoru. Priglasiti se je ta-ko v knjižnici »Sploš. žen. društva« ali pa pismeno.

— **Smrt zaupnika Habsburžanov.** V Košicah je 18. t. m. umrl katoliški škof 62 letni Avgust Fischer-Colbrie. Svoje mlade dni je bil dvorni kaplan na Dunaju in vzgo-jitelj habsburških vojvod. Fischer-Colbrie je med drugim vzgojeval nadvojvodino Elzabeto, hčerko prestolonaslednika Ru-dolfa. Po dobri karieri je pozneje postal škof v Košicah na Slovaškem. Fischer-Col-brie je bil odločen nasprotnik slovaškemu gibanju in do zadnjega pristal Madžarov. Po prevratu leta 1918. ni hotel sprva pri-znati Českoslovaške republike, ko je po-zneje bila proti njemu uvedena odločna akcija, da se odstrani s Českoslovaške, se je skliceval Fischer-Colbrie na češko drž-avljanstvo, ki si jo je pridobil s tem, da je bil rojen na Slovaškem. Fischer - Colbrie je indirektno podpiral slovaško separa-tistično gibanje župnika Hlinke. Za njega se je tudi Vatikan zelo zavzemal. Zanimivo je, da škof Fischer ni nikjer prikrival svojega nerazpoloženja proti Českoslovaški republi-ki in se je do zadnjega branil priznati drž-avnih praznikov in ni nikdar razobesil po-vodov državnih svečanosti zastave Česko-slovaške republike. Bil je eksponent mad-žarskega primasa Czernocha.

— **Madžarska uvede goldinarsko vred-nost.** Isti poročajo, da uvede Madžarska še letos goldinarsko vrednost. En madžar-ski goldinar bo veljal osem čeških kron ali 15 dinariev.

— **Občni zbor podružnice družbe sv. Cirila in Metoda v Šiški** se vrši v soboto, dne 23. t. m. ob 20. uri v gostilni pri Ste-piču v Šiški. Prosi se za številno udeležbo. 1044/n

— **Listnica uredništva.** G. dopisniku v Zagorju. Vašega dopisa ne moremo pri-občiti, ker bi dobili takoj na vrat tožbo, ki bi nam povzročila ogromne stroške.

— **Pošiljke za Račo.** Poštno minist-rstvo graja z naredbom št. 23.135 z dne 22. aprila t. l. da na pošilkah, posebno na pa-ketih in nakaznicah za Račo dostikrat ni za-dostno označena izdajna pošta. Ker imamo več pošt z imenom Rača (Rača v Sre-mu Bosanska Rača, Rača kragujevačka, Rača kod Bajne Bašje itd.), je vsevsek v intere-su pošiljatelja, da naslovni kraj vselej na-tačno označi sicer imas s pošiljanjem pke-tne pošiljke nepotrebno obutne izdatke.

— **96 krvavih zločinov.** V Valjevu se je pričel te dni proces proti hajduku Bojo-viću, ki je navzile svoji mladosti zagrešil nebroj zločinov, prekosivši v tem oziru tu-di Jevdjevica in Čarugo. Bojović se ima zagovarjati radi 96 zločinov. Izvršil je 80 ropov, nekoliko ubojev, umorov, posilstva, tatvin in dr. Leta 1923 je pobegnil iz zano-rov, pri čemur je ubil tri paznike. Na rje-govo glavo je bilo razpisano 50.000 D.n. V tem procesu bo nastopilo 300 prič.

— **Drevice je srečno odcvetelo.** Poroča-jo nam: V obče je sadno drevice povsod že odcvetelo, da bi mu bil kak mraz ali sla-na kaj škodovala. Zato je prišakovati letos dobra sadna letina na jabolkih, orchih, hrus-kah in češnjah.

— **Prvo kolo pokalnih temovanj** pod-saveza se vrši na praznik 21. maja ob 14.30 na Igrišču Ilirije. Protivniki so si: Lask: Slavija, Ilirija - Jadran in Primorje : Slo-van. Tekme bodo nudile pregled moči ljub-ljanskih klubov. Pokazale bodo pa že te tekme glavna rivala za pokal, vendar pre-senečenja niso izključena. 1038

— **Dveletno dete samo prehodilo 7 ki-lometrov.** Dne 14. t. m., na dan tedenskega selma v Varaždinu je okoli 10. dopoldne nenadoma izginilo iz stanovanja trgovca Kiškeča njegovo dveletno dete. Zalostni roditelji so ga iskali povsod, ali zaman. Okoli 16. je službojuče pol. uradnik v Va-raždinskich Toplicah javil, da je tja prispe-lo neko dete. O tem so bili takoj obvešče-ni otrokovi starši. Kasneje se je ugotovilo, da je otrok popolnoma sam prehodil 7 km in poleg tega pasiral zani opasni most pre-ko Plitvice, ne da bi se mu kaj primerilo.

— **Letošnja košnja obeta biti obila.** Povsod je poglala lepa gosta trava, tem lepša še po dobro gnojnih senožetih in raznih vrstovih okoli hiš.

Za nakup oblek

Vam nudi najcenejši vir 1535

Jos. Rojina, Ljubljana.

— **Slovenske penzion Triglav** v Crikvenici bo letos omogočil mnogim, da pohitijo na plavi Jadran. Gobra hrana tem soba dnevno Din 65. Lep položaj, odpro celo leto. 89-L

— **Poskušen samomor.** Dne 18. t. m. se je vrnila Marija Mežek, soproga varn. stražnika, stanujoča v baraki v Spodnji Šiški, zjutraj z neke prireditve domov. V hudem živčnem napadu se je zaletela v 81. po ter se nevarno urezala na zapetju, nato pa se je skušala obešiti, kar so ji ko-maj preprečili. Ker je imela še nadaljne hude napade in je fantazirala, da hoče umoriti svojo hčerko ter da nato izvrši sa-momor, so jo z rešilnim vozom prepeljali v bolnico.

— **Radio program za 21. maj.** London (365), Chelmsford (1600) in vse druge an-gleške postaje: 20-23 koncert. Bruxelles (265): 20.15, 21.15 koncert. Paris, brzol-javna šola (458): 21.10 Moliere. Paris-Petit parisen (345): 21.30 koncert. Paris-Ra-dio (1750): 12.45, 20.45 koncert. Roma (425): 14-15, 17.15, 17.45, 20.45 (La Bohe-me) koncert. Waršava (385): 18-19 kon-cert. Wien (530): 11.05-12.50 koncert, 19.30 »Tannhäuser«. Zürich (515): 13.30: 17, 20.15 (Bach) koncert. Berlin (505): 9. jutranja slava, 16.30-18 koncert, 20 »Der fliegende Holländer« rom, opera, 23.30-24 plesna glasba. Königsmusterhausen (1300): 11.3-012.50 koncert. Breslau (418): 12 slava, 17-18.30 koncert, 20 »Alt Heidel-berge«. Frankfurt (470) in Cassel (288): 8-9 jutranja slava, 16.30-18 koncert, 18.30 »Aida« opera. Hamburg (395), Hannover (295) in Bremen (330): 13.30, 16.30, 18, 20 koncert, potem plesna glasba. Königsberg (463): 17-18, 21.15-22 koncert, 20 »Ro-bert in Bertram«. Leipzig (454) in Dresden (292): 8.30-9 (orglje) 9-10 jutranja slava, 11.30-13 koncert, 16.30-18, 20.15 (Wei-marer Abend) koncert. München (485) in Nürnberg (340): 18.30-19.15 koncert, 20.30-22 komorna glasba, 22.15-23 plesna glasba. Münster (410): 9-10 jutranja sla-va, 16, 20.30-21.15 (Chor). 21.20-22 kon-cert. Stuttgart (443): 11.30-12.30 jutranja slava, 20-21: »Mirandolina«, 21.15-23 koncert. Mazuran.

— **Najnovejšo bluze, birmaneke in druge obleke** priporoča Kristoflič-Bučar. 80-L

— **Dolenjski lovci,** ki imajo dobre pse brake in drugo, se vabijo, da jih pripeljejo na smotro, ki se vrši v nedeljo 24. t. m. popoldne ob 13.30 v Trebnjem na vrtu go-spada Pavlina. 1041n

— **Marsikdo je že pozabil,** odkod izvi-ra beseda »Pekatec«. P. k. t. t. so začet-nice trdke »Prva kranjska tovarna teste-nine. Ako daš črkam vokalni prigas, do-biš ime, ki ga je dala tovarna svojim iz-delkom. 838-p

— **Prvenstvena tekma Ilirija :** Pri-morje, ki je bila prvotno vsled znanega in-cidenta 13 minut pred normalnim časom prekinjena, se dovrši na praznik, 21. t. m. ob 11. dop. na Igrišču Ilirije. Pred tekmo absolvirata ob pol 10. prvenstveno tekmo rezervna kluba obeh moštev. 1034-n

— **Planinska kočna na Urški gori.** Koča je dobro oskrbovana in ima lepe sobe za turiste. Od tu je diven razgled zlasti na koroško stran in v Savinske planine.

17 Ljubljane.

— **»VLEZ ANIMIVO PREDAVANJE bo danes, v sredo, zvečer ob 20. v Mestnem domu. O lužiskih Srbih predava v slove-n-skem jeziku lužiski Srb g. J. Wičaz. Na to predavanje opozarjamo našo inteli-genco, predvsem pa našo uččo se mladino. Svoje dni je bila mladina pri predavanjih vselej v večini, nadejamo se, da bo se tudi to pot izkazalo, to tem bolj, ker je tudi pre-davatelj še mlad idealen mož, ki hoče s pre-davanjem v slovenskem jeziku pokazati svo-je iskrene simpatije do Slovencev.**

— **Smrtna kosa.** V Ljubljani je umrl g. Ing. Ivan Presl, gradbeni nadkomisar v pok. Pokojnik je užival v krogu svojih znancev in prijateljev splošne simpatije in spoštovanje. Pogreb bo v četrtek 21. t. m. ob 17. iz državne bolnice na pokopališče k Sv. Križu. — V Nauheimu je umrl g. Jo-žef Logar, trgovec in posestnik v Kranju. Pokojnika prepeljalo iz Nauheimu v Kranj, kjer bo lutri ob 17. pogreb. Bodi mu ohran-jen prilazen spomin!

— **Triglavan ki prijateljski večer,** ki bi se imel danes vršiti v restavraciji »Zvez-d« v proslavo triletnice ljubljanske po-družnice je radi smrti starejšine dr. Ivana Žolgerja preložen na poznejš čas.

— **Zbirke »Francoskega dne« na ljud-skih univerzah in srednjih šolah v Slove-niji** znašajo, kakor nam poročajo po doslej doposlanih prispelkih, približno 48000 Din. — **Mestna Orjuna Ljubljana** pozivlje ponovno svoje člane in članice, da ta-ko pri poravnajo članarino za leto 1924 in 1925, v nasprotnem slučaju je odbor pri-moran črtati prizadete člane iz imenika po par. 7. statuta in njih imena objaviti v listu. Odbor. 1043-n

— **Zahvala.** Vsem, ki so pripomogli k tako lepi in uspešni prireditvi našega Pr-vega zabavnega večera izrekamo najtop-lejšo zahvalo. Posebno pa se zahvaljuj-mo za naklonjenost in darila ravnatelj-stvom Jugoslovanske, Učiteljske in Mer-kurjeve tiskarne, kakor tudi vsem slavnim uredništvom ljubljanskih dnevnikov. — **Pevski odsek »Grafika«.** 1040n

— **Ukaz o napredovanju policijskih urad-nikov.** V notranjem ministrtvu je podpi-san ukaz o napredovanju večjega števila policijskih uradnikov iz vse države.

— **Kolesarsko in motoklasično druš-vo »Sava«** v Ljubljani vlijudno sporoča, da bo priredilo svojo prvo cestno dirko dne 7. junija t. l. združeno z veselico in javnim plesom. Dirka se vrši na progi No-vo mesto - Ljubljana. 1.) Glavna dirka s težkimi kolesi. 2.) Dirka z lahкими kolesi. 3.) Damska dirka. 4.) Invalidska dirka. Pri-jave dirkačev se že sprejemajo po odbo-rnikih in v društveni pisarni, Karlovska ce-sta št. 4. 1045n

— **Za javno žensko bolnišnico v Ljub-ljani** je nabrala gospa Kristina Červený v cerkniškem in rakeškem okraju: Posojil-nica Cerknica 500 Din, Nelmenovana, Mari-ja Verli, Hranilnica in posojilnica Cerknica

po 100 Din, Šerko, Krajc po 60 Din, E. De-kleva, Levsek & Oblak, Jovan L. Acimo-vič, Premrov po 50 Din; zakonca Kenda 40 Din; Jadviga Gornik, Anica Gornik, An-ton Meden, Heda Pušenjakova, Vester, žup-nik, Karavanja Ant., Ziljan Andr., Žumer, Verli Ant., Škulj Jos. po 30 Din; županstvo Cerknica, A. Domicelj, Kravanja po 25 Din; Carneluti, Iekarnar, Dekleva Mimi, S. Ra-fajlovič, Fr. Gnezda, Beričič, M. Lovko, Ivanc Makso, dr. Baydek, Ogrinc, Sega, Meden Mar., Milavec Ant., Tratnik, Debo-vec Jožica, Pandič Franc, Martinčič, Lov-renčič Al. po 20 Din; Terezija Svetova 18 Din; Klemovic A. Tavčar, Mlakar Zin-ka, Prudič Anica, Podgornik Milka, Bre-zec Ivanka po 15 Din; Kravanja Zeni, Ne-imonovan, Mesmelj, Vovk, Hladnik, Ne-imonovan, Jeras Ana, Terpin Jos., Urbas Ivan, Gabrenja Al., Obreza Franc, Brezoc Franciška, Meden Helena, Ježek, župnik, Baričič, Končar Jan., Konjedič Iv., Bonač L., Lovko, Vidmar Ant., Otoničar Iv., Vo-dopivec Mar., Loger Franc, Zgonc Marija, Kušan Edvard, Zagorjan, Krošelj, Kastelic Jos., Zgonc Ivan, Martinčič Mar. po 10 Din; Kopitar M., Mele Jos., Pavlovič Fran, Puntar Fran, Krasovic Neža, Debevc Ivana, Geršak, Sega, Lorgor Anton, Homovec po 5 Din; Sernel Jak. 5 Din; Škerlj Fran-čiška 250 Din; Lovko Marija 2 Din; Ne-imenovana obvezilni material. — **Splošno žensko društvo.** 1035n

— **Cevljarska obrtna zadruga** v Ljub-ljani naznanja interesentom, da se vrši po-magalska preizkušnja v nedeljo 31. t. m. Prošnje in sicer pismene je vlagati najkas-neje do 27. t. m. v zadrugi pisarni, Hre-nova ulica 4. — **Načelstvo.** 1034n

— **Botri, starši birmancev,** gostje z dežele, ne zamudite si ogledati na dan bir-me zanimivo novost Ljubljane: Šah z ži-vimi figurami v Tivoliju na prostoru »Atena«. Predprodaja vstopnic trafika Praprotnik, Prešernova ulica. 1036

— **»Soteska«** poleg državnega kolo-dvora. Pišejo nam: Za »Sotesko« so neka-teri hudomušnji krstili v nedeljo zvečer tisto ožino pri kolodvorski baraki v Spod-nji Šiški, ko so se vračali v Ljubljano. Ta prehod je res škandal za Ljubljano. Ali bi ne mogla državna železnica odstopiti en meter ali dva širok in dolg pas sveta za razširjenje te soteske? Naj mestna občina vzame stvar v roko!

— **Regulacija ceste.** Cesto na Južne železnice — od križišča Metelkove ulice do Ranzingerjevega posestva — so pretek-le dni za 4 metre razširili in zajedno ob-cestni jarek ondi zasuli.

— **Turistovska konvencija med Česko-slovaško in Poljsko.** Dne 19. t. m. je pri-spela v Prago posebna poljska delegacija, da sklene s Českoslovaško posebno kon-vencijo glede turistovskega prometa in glede takozvanega malega obmejega pro-meta.

— **Priporoča se kavarna Prešeren.** — Glej današnji oglas! 1042n

— **Kavarniški vrt v »Zvezdi«** je bil da-nes otvorjen. Vrt je ne samo znatno razšir-jen, marveč tudi prav okusno na novo pre-urejen. Okrog vrtno ograje so razvrščeni oleandri, palme in druga južna drevesa. Mize in stoli so nanovo prepleškani. Vrt je v okras Ljubljane, lahko se trdi, da ni ena-kega daleč naokoli, prav gotovo pa ne v Jugoslaviji.

Darujmo za sokolski Tabor!

Potrti žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je preminul po dolgotrajni bolezni naš nepozabni sin, brat, svak, gospod

ing. Ivan Presl

gradbeni nadkomisar v pokoju

Pogreb se vrši v četrtek, dne 21. t. m. ob 5. popoldne iz splošne državne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 20. maja 1925.

Žalujoči ostali.

Jožef Logar

trgovec in posestnik

nas je previden s sv. zakramenti in vdan v voljo božjo za vedno zapustil.

Truplo predragega pokojnika prepeljemo iz kopališča Nauheim v domačo hišo, da ga na Vnebohod ob 5. pop. položimo na takušnje pokopališče k počitku.

Vsi, ki ste poznali njegovo blago srce, ohranite mu prijazen spomin.

Kranj, dne 20. maja 1925.

Ivanka Logar, soproga.

Stana, stud. fil., Iva, Vida, hčerke.

Joža, stud. jur., sin.

Alojzija Kavčič, Marija Svetlin, sestri.

Gospodartsvo

Položaj na žitnem trgu

(Tedensko poročilo novosadske blagovne borze).

Domače tržišče. — Radi manjšega povpraševanja iz Bralle se je situacija nekoliko poslabšala. Ponudbe iz druge roke precejšnje, dovoz tudi. Promet 472 vagonov. Pšenice je bilo prodane 10 vagonov. Baška, banatska in madžarska pšenica se je prodajala po 480—482,50 Din, koncem tedna je bila večja ponudba v madžarskem blagu po nekoliko nižjih cenah (472,50—475 Din franco plova Novi Sad). Ker gre malo slabo v promet, ni za to pšenico posebnega zanimanja. Nemogoče je zlasti spraviti v denar večje količine. Naše pšenice ponudajo zelo malo, ker so zaloze izčrpane. Ta teden se je začela trgovina z novo pšenico. Baško so prodajali za julij—avgust po 300 Din proti celemu plačilu in po 340—350 s kaso po duplikatu. Ponudb po tej ceni je precej. Ex Bratislava je šla nova pšenica po 190 Kč. Turšice je bilo prodane 453 vagonov. Kakor predhodni teden je bila tudi prejšnji teden sklenjena večina kupelj s plovitvenim blagom relacija Bralla s to razliko, da so prejšnji teden povpraševali malo po blagu, ki se že prevažala ali vsaj naklada, dočim za blago, ki se ima šele naložiti, ni bilo kupcev. Povpraševanje je bilo neprimerno manj, nego poprej, dočim je bila ponudba precejšnja, vendar pa zahtevajo prodajalci še vedno stare cene, ki kupcem ne konvencirajo. Plovitveno blago na Donavi dovoz pariteta Novi Sad se je prodajalo začetkom tedna po 210, dočim je bila koncem tedna najvišja cena 206. Plovitveno blago na Tisi so prodajali po 205, blago na kanalu začetkom tedna po 205, koncem tedna po 203 Din. Z vagonskim blagom je bil promet slab. Izvozniki radi slabega prometa v plovitvenem blagu niso kupovali vagonskega. Posedni izvozniki so kupovali manjše količine, ki jih izvažajo v Sveto. Vagonsko haško blago so ponujali koncem tedna po 195 brez kupcev, v Sremsu pa po 200 Din tudi brez kupcev.

Povpraševanje iz Bratislava in Dunaja, ki je začetkom tedna nekoliko oživel, je koncem tedna zopet prenehalo; začetkom tedna so ponujali blago za pošiljatev v juniju po 140—141 Kč ex Dunaj, dočim je bila koncem tedna najvišja cena 138 Kč in še to z neznatnim povpraševanjem. Bralla je plačevala v šillingih začetkom tedna po 167 plovitveno blago ali blago, ki se naklada, koncem tedna pa so ponujali to blago po 165 Kč brez kupcev. Za termično blago je bilo malo zanimanja, spekulacija polagoma pojemla. Srbija je kupovala nekaj blaga za maj—junij začetkom po 216, koncem tedna po 214. Može je bilo prodane vsega 7 vagonov, baške 1 g in 0 baza po 680—670 Din. Ponudba je v fini moki, dočim črne moke ni mnogo za prodaj, povpraševanja sploh ni. Milni to večnoma ustavi svoj obrat, ker nima pšenice. Madžarske moke, ki so jo do sedaj mnogo uvažali in kupovali zlasti vojaški ljubavitelji, je na prodaj manj, ker so zaloze majhne, cene so pa precej poskočile. Danes je ni mogoče dobiti pod 495—500 Din variteta Kelebia, dočim so jo še nedavno ponujali po 240—245 Kč pariteta Kelebia. Ovsja je bilo prodane 1 vagon in sicer baškega po 329 Din. Zaloze ovsja so popolnoma izčrpane, ponudbe sploh ni, povpraševanje tudi neznatno. Otrobov je bilo prodanih sremških 1 vagon v vrelah po 193 Din. Povpraševanje v državi malo, ponudba velika, zlasti Srbija ponuja velike količine. Nekaj povpraševanja po otrobih je z Dunaja in Budimpešte. Budimpešta je kupovala po 105 Kč ex Budimpešta, Dunaj pa po 110—111 Kč ex Dunaj. Vagonsko blago pariteta Kelebia so kupovali po 96 Kč.

inozemski tržišča. Avstrija. Na ame-

riških tržiščih se je pojavil snaten porast cen. Pšenica za maj je poskočila za 7 centov. Ta vest je povzročila na dunajskem tržišču znatno ojačanje cen dočim kupci ni oživel, ker kupci ne zaupajo položaju na ameriških tržiščih. Notirajo vstopi: prometni davek brez carine v šillingih za 100 kg: pšenica domača 53—54, madžarska poljska 56—57, Rosa 52,50—54, turšica 29,75—30,75, oves romunski 43—45. — Českoslovaška. Promet je na žitnem trgu zelo slab. Cene se niso spremenile. Notirajo: turšica se je malo poslabšala. Notirajo: pšenica 118—240 Kč, rž 208—218, dočim oves 170—190 ab domača postaja nakladanja, prekomorska pšenica 236 Kč, rž 204, Kč, oves 175 Kč, vse za 100 kg ab. Tešchen. V Italiji (Trst) not. pšenica 111,286 ltr. Na Grškem (Solun) notirajo pšenica 1, 15, 11, 14, rž 16 1/2, oves 9, ječmen 9 1/2, turšica 8. V Angliji notirajo pšenica: Manitoba 0 julij 63, 10 1/2 b. American Hard Winter april—maj 61, 1. Withe North Pacific avgust—september 56, Rosafé 63 1/2, 1b, maj—junij 61,6 W, Barusso: 63 1/2, 1b maj—junij 61, pšenica južno-avstralska 59,3, Karahce Chivise White april—maj 61,6, Karahce Chivise. Red maj—junij 57,5 b. New York: pšenica rdeča 209 ali 451 Din. Chicago za maj 168 ali 381 Din, za julij 152 1/2 ali 345 Din. New York turšica 125 1/2 ali 266 Din, za julij 116 1/2 ali 884 Din.

Bajazzo obleke

neprodirne za prah in dež že od Din 320—do Din 400— samo pri

Drago Schwab, Ljubljana

Za naša pristanišča. Ministrski svet je odobril poleg že dovoljenih kreditov za povečanje naših pristanišč 8.200.000 Din za povečanje pristanišča v Šibeniku, 2.500.000 Din za Zeleniko in 4.000.000 Din kot podporo za parobrodne družbe.

Izvoz slovenskega hmelja v Francijo. V prvem četrtletju 1925 je izvozila Slovenija v Francijo po podatkih francoskega konzulata v Ljubljani raznega blaga za 8.500.000 Din. Od te svote odpade samo na hmelj 6.900.000 Din.

Jugoslovenske dobave oblek iz Českoslovaške. Praška »Tribuna« poroča, da je »Slovaško« trgovsko in industrijsko društvo v Pragi sklenilo z našimi ministri pogodbu glede dobave oblek po meri za naše državne uradnike. Država prevzema kot naročnik jamstvo za točno izpolnitev plačilnih pogojev.

Dobave. Direkcija državnih rudarskih preduzeč v Sarajevu sprejema do 30. maja t. l. ponudbe glede dobave železne vrvi, glede dobave cementa in glede dobave bencina, direkcija državnega rudnika v Brezi pa do dne 10. junija t. l. glede dobave traka za izoliranje in 50 žarnic. — Vršilo se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 30. maja t. l. v pisarni št. 40, pešpolka v Ljubljani glede dobave makaron, drobra, ješprenčka, fižola, riža, svinjske masti, olja in kisa. — Dne 4. junija t. l. pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave sanitetskih torb. — Dne 5. junija t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave smrekovih desk. — Dne 15. junija t. l. pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave svetlečnega papirja; pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave komplete za smenjen; pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave svetlečnega materiala; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave železa. Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Kakao Van Kaster!

ta veliki preobrat v svetovni vojni. Toda mi nismo videli vzrokov, videli smo samo posledice. Čim večje je bilo naše pričakovanje tem težje je bilo sedaj naše razočaranje. Te težke dni pa je prišla nova nada — Italija. Ako bi udarila Italija z juga, bi bila mahoma rešena situacija na severu. Ni treba drugega, kakor da Italijani marširajo naprej in pridejo lahko do Dunaja. Nekateri so imeli pomisleke, ne toliko zaradi marša kakor zaradi diplomatskih težav. Italija je zvezna država in težko — pa skoraj grdo — je iz večerajšnjega zaveznika postati jutrišnjega sovražnika. Toda če narod tako hoče? In res v Italiji so se začele ponavljati manifestacije za vojno. Ulica je govorila. Giolitti je miril, Bülow je posredoval, ministri so podajali izjave, listi so pisali slavošpeve, govorniki so govorili, narod pa pritrljal. Pravijo, da v Italiji ni težko pridobiti javno mnenje za to ali ono stvar. Časopisi so prinesli vesti, kaj zahteva Italija za svoje nadaljno nevarnost: Trst, Gorico, Trentino, Istru, del Dalmacije. Nam se je takrat zdelo vse to postopraska stvar, ker smo mislili, da je vse to na vidž. Avstrija je bila pripravljena deloma ustreči tem zahtevam tudi samo na videz. Zato smo skoraj želeli, da bi Italija zahtevala čim več, da bi Avstrija ne mogla sprejeti njenih pogojev. Tako je pretekla prva polovica maja in z ruske fronte se prihajala samo žalostna poročila. Oni, ki so verjeli v Rusijo se sicer tega niso ustrašili, ker so mislili, da Nemci lahko zaidejo v rusko past, kakor sta zašla Karl XII. in Napoleon I. Zato smo tem nestrpnosti sprejemali vesti iz Italije. Na zunaj se ni nič izpremenilo in zdelo se je, da Avstrija sploh ne misli na vojno z Italijo. V Ljubljani ni bilo videti nikjer nikakih priprav. Tudi časopisi so pisali o tem vprašanju popolnoma mirno. Na skrivnem se je šepetalo, da je vojna že sklenjena in da Italija samo čaka, drugi pa so rekli, da so to prazne izmišljotine.

Zvečer smo zahajali v Narodno ka-

Pridi, sv. Duh!

V življenju se dogajajo večini res prav komične stvari.

Ali niso na primer smešne takele dogodbe. Jelca, Slavka ali Vanda ali Mira so 12letne deklice, pridne učenke, vzorne deklice, ki imajo nedolžne očke, ki se smejejo za vsako malenkost, jokojo tudi za vsako malenkost, ki imajo silno veselje, ako jim prileti v domačem stanovanju ptiček na okno, da pobere drobtinico kruha in jo zopet odleti. Če jim paglavci zagrozi čez cesto, navadno zavpijejo: »Čakaj, bom že mam povedala...!« Zdal pred binokli se nekatere teh Jelc, Slavk in Mir pripravljajo k birni. Še v šoli med poukom se širi marsikateri srce v misli, ki se slučajno pritihojati. Saj bo takrat vendar toliko veselja. Piškoti, igrače, vsamogoča lepa darila pa — nova oblečka, da, nova oblečka... In ravno te oblečke želijo sedaj kandidati nam za birno toliko strašnih skrbi. Te dni se je pripeljal v šole gospod škof, govoril je z deklicami in govoril z gospodi kateheti. Nekaj dni na to niso gospodje kateheti govorili z deklicami skoro o ničemer drugem, kot o lepih oblečkah. Dekletke so se o tem menila naprej na cesti in bila nekam zelo zamišljena. Ko je prišla domov n. pr. Jelca, je stopila k mami in dejala: »Ti, mamica zlata, več, za birno moram pa imeti tako oblečko, ki ima rokave čez komolce in zapeto do vratu!«

Radovedna mamica, ki do sedaj ni bila navajena na take enerგიčne zahteve in ki je kupovala svoje mali take obleke, ki so se zdele lepe njej, je seveda vprašala vsa začudena: »Zakaj? Kako?« Pa se ti oglasi mala modrihanka: »Zato, da ne bom vzbužala poželjenja moških!«

Zahteve, vprašanja in odgovori so bili, umevno, skoro povsod enaki, nastopale so z istimi zahtevami Mirice, Zorke, Jelke in vse te punčke. Dejale so vse: »Da ne bom vzbužala poželjenja moških...!«

Razumljivo je seveda tudi, da so matere padale v omedlevico, jokane ali se pa smejale. Dokler ni bil v posamnih slučajih pojasnjen vzrok, so mamice zdihovale, ta nad pokvarjenostjo, druga nad brhlostjo svojih hčera. Ko pa so se posvlele solze, ponehala jeza ali prešla omedlevica, se je pogovor seveda nadaljeval in tedaj so izvedele mamice, da so tako povedale v šoli gospod katehet, ker jim je tako naročil gospod — škof. No, no, nad koga naj pride sv. Duh in ga razsvetli?

Šminkane ženske pred 5000 leti

Ameriški arheolog prof. Langdon, ki raziskuje po nalogu kisaškega Phield-muzeja že več let izkopine v Sumeriji, je imel nenavadno srečo. Pred kratkim je odkril celo knjižnico klinaste pisave, najznamenitejši spomenik pred par tisoč leti propadle kulture. Sedaj je naletel na razvaline prastarega mesta s krasnimi templji, razkošnimi palačami, čilih razvaline nehoti vzbuja jo spoštovanje pred znanjem starih Sumerov. Mesto je bilo verjetno rezidenca mogočnega kralja Kiša. Kronska dvorana vladarja Sumerov je merila nič manj nego 700 angleških čevljev v dolžini in 30 v širini, o čemur svedočijo najdeni stebri in različna pohištvena oprema. Tron sumerskega Napoleona je bil iz čistega zlata. Kraljeva palača je tako krasno delo, da zasenči tudi najkrajše spomenike grške stavne umetnosti in je obogatela zgodovino arhitekture za silajno poglavje. Tudi za zgodovinarje je profesor Langdon pripravil presenečenje. Med drugim se je ugotovilo, da so se dame v stari Sumeriji za časa pokojnega kralja istotako šminkale kakor dandanašnje Evnine hčerke. Učeni Anglež ni samo našel popisanih tablic iz škriljaveca, starih sulic in mečev, temveč tudi precejšnje število malih palčic iz me-

To in ono

di, ki so damam brezdvomno služile za šminkanje ustnic. Za šminkanje ustnic ni nova iznajdba, to je egiptologom že davno znano. Stari Egipčani namreč niso opustili ženskim mumijskim dodatki celo palto šmink, da morda v podzemnem svetu Osirisa ne bi prišle v zadrego. Pri kopanju starih egiptovskih grobov so raziskovalci pogostokrat našli na šminko, postavljene poleg mumij. Sedaj je profesor Langdon dokazal, da se niso šminkale samo hčerke faraonov in njih sužnje, temveč tudi njih tovarišice v Sumeriji. Tudi najnovejša moda česanja »bubikopi« ni novega izvora, zakaj kratko ostrizane lase so nosile že dame, ki so se pred par tisoč leti solnčile ob Nilu. Seveda so smele kratke lase nositi samo dame boljših slojev...

V berlinskem muzeju se nahaja v egiptovskem oddelku poslikan ženski doprni kip, katerega so našli pri kopanju starega egiptovskega mesta Šel el Amarna. Kip predstavlja kraljico Nefretete, taščo glasovitega kralja Tutankhamona. Kraljica ima na kipu popolnoma kratke, na deski način pristizene lase in je najstarejši dokument že takrat moderne »bubikopie«. Profesor Langdon namerava o svojih raziskovanih izdati celo knjigo ter tam vse podrobno opisati. Predvsem pa šminkanje...

Kavarna in restavracija

„ZVEZDA“
V četrtek, dne 21. maja se
otvori restavracijski in kavarniški vrt v „Zvezdi“.

Vrta sta nanovo urejena, kavarniški pa znatno povečani. Krasne palme in druge eksotične rastline učinkujejo, kakor da bi bil vrt tropična oaza.

Maks Linder o Chaplinu

Znani in popularni komik Maks Linder pripoveduje o Chaplinu sledeče:

O Chaplinu so se pripravljale za raz. Hene bedarije. Zato najprej negotovitum, da je rojen Anglež in že od mladih nog na odru. Svojo prvo vlogo v filmu je igral z 21. letom pod naslovom »Ena noč v Musik Hallu«.

Takrat je odkril tudi svoj tip, tip angleškega malomeščana, kakor ga je bilo videti pred 10. leti, z dobrodošlimi brčami in palčko, ki naj bi izražala dostojnost in eleganco. Na oder je prišel Chaplin potem agenta Gilletta, ki mu je v nekem kriminalnem filmu preskrbel vlogo pisarja. Chaplin mi je večkrat izrazil, da so bili moji filmi povod, da je šel h kinu, da imenoma je bilo celotno učiteljevo. Danes bi bil srečen, če bi se jaz učil od nejeza.

Kako dela Chaplin? On poseduje z najmodernejšimi predmeti opremljen atelje, v katerem dela skupaj s svojim bratom Sidneyem. Nenavadno je vsestaransko nadarjen. Ne samo, da je sam pesnik režiser in glavni predstavitelj — je pa tudi izredno muzikalčen in smatram ga za izvrstnega komponista. Človek si komaj predstavlja, kako skrbno Chaplin dela. V njegovih filmih ni nič improviziranega, vsak posamični prizor se večkrat postavi in fotografira in traja zelo dolgo predno odgovarja njegovim zahtevam. Da napravi 6000 m dolg film potrebuje mestoma dva meseca časa in za to porabi približno 12.000 m negativnih posnetkov. To pomeni, da se vsak prizor napravi 20 krat ter 50 krat preizkusi. Med delom je nezaposlenim vstop v njegov atelje prepovedan.

Še nobenega komika niso skušali tako posnemati kakor Chaplina in mnogo njegovih ameriških kolegov je poskušalo odkriti skrivnost njegovih uspehov. Nikomur ni to uspelo, ker to pravzaprav ni skrivnost. Chaplinov uspeh temelji poleg njegovega talenta in njegove metode pri delu v njo-

govem izrednem poznavanju človeka.

On sam pravi: Temelj uspeha vsakega človeka, naj bo gostilničar, trgovec, igralec ali knjižničar, je, da pozna ljudi. Pri predvajanjih svojih filmov sem vedno z enim očesom škilil na platno, z drugim na publiko.

No in vem, da se množica malih, nemanih veseli, če pridejo mogočnejši v neprijeten položaj. Zato padajo v kopalne banje itd. Potem vem, da ubogi radi vidijo bogatino, mogočnejši in močnejši v neprijetnih zastah. Ker pa je devet desetih ubogih ljudi, vem kaj mi je storiti, da imam smejloče na svoji strani. Najbolj komično vpliva, če se človek v smešnih situacijah obnaša dostojanstveno in seriozno. Če sem padel, sem najprej pobral svojo palico, nato sem si očistil klobut ter uredil svojo kravato.

Tako si je Chaplin pridobil precejšnje znanost v komičnih efekti in treba je reči, da jih zna uporabljati.

Chaplin se v ostalem mnogo jezil nad številnimi njegovimi posnemalci, in jim je zagrozil, da jih toži pri sodišču. Toda si je premislil...

da eden par nogavic z žigom

in znakom (rdečo, modro ali zlato)

„ključ“

traja kakor štirje pari drugih
ako kupite eden par. Dobivate
se v vseh prodalnicah.

Računski stroj

Že stari narodi bi si bili radi olajšali računanja s kakim praktičnim pripomočkom, ki bi razbremenil človeka pri dolgočasnih računskih poslih. Pri takozvanih starodavnih računskih strojih je šlo za zelo primitivne pripomočke, kakor na pr. znani abakus starih Rimljanov. Pri abaku so bili priposobljeni v dveh vrstah obročki, ki so pomagali po legi edince, desette, stotice, tisočice itd. Depolnile vrste so bile med glavnimi. S pomočjo teh obročkov so Rimljani računali s svojimi številkami. Na istem principu bazira takozvani »suanpant« starih Kitajcev in Tatarov, pa tudi »ščetca«, ki so še dandanašnji splošno priljubljena v Rusiji. Slednjič lahko prištevamo med te primitivne računske stroje tudi računalno, ki je znano vsem iz ljudske šole.

Zgodovina modernih računskih strojev se pričanja šele sredi 17. stoletja z računskim strojem francoskega filozofa in matematika B. Pascalla, ki je lahko opravljal vse štiri aritmetične funkcije. L. 1675. je bil izumljen računski stroj nemškega filozofa in matematika Leibniza. Prvi res praktični računski stroj je bil oni duhovnik F. M. Hana, ki izvira iz prve polovice 18. stoletja. Sistem, ki se zelo izpopolnjuje rabi še dandanes, je aritmetometer Tomasa, čigar izumitelj je Elzačan K. Tomas, umrl l. 1870. Ta stroj je priposobljen za računanje kvadratnih korenov in trigonometričnih vrednosti. Tomasov stroj je znatno izpopolnil Burkhardt. Za zgodovino pisalnega stroja je zlasti važen izum Rusina Adlerja, ki je prvi uvedel sistem bobenčka. Ta računski stroj so pozneje izpopolnili v Nemčiji in šele z novim sistemom se je mehanično računanje splošno razširilo. Računski stroji so danes neobhodni sestavni del vsake moderne pisarne, ker seštevajo, odštevajo, množe in dele z največjo brzino in brezhibno. Brez umstvenega truda lahko človek opravlja vse računske posle v trgovskem življenju.

Glavni urednik:

RASTO PUSTOSLEMSEK.

Odgovorni urednik:

VLADIMIR KAPUS

Dr. I. L.

Pred desetimi leti

(Kako smo bili internirani.)

Meseca majnika (l. 1915.) je postalo na frontah živahnije gibanje. Vse je kazalo, da se pripravljajo nekaj novega. Neče oči so bile prej ko slej uprte na sever, kjer so Rusi stali pred Krakovom. Odkar je bil meseca marca (23.) padel Przemysl, smo mislili, da bo poslej ruska fronta korakala nemoteno naprej na Budimpešto in Dunaj. Zato si nismo mogli prav razlagati, kako so jo mogle držati krakovske trdnjave. Zaman smo pričakovali ugodnih poročil. Nismo vedeli, da se pripravljajo velike izpremembe — a ne nam v korist. Nemci so pripravljali veliko ofenzivo proti Rusiji, hoteli so prebiti fronto, ker jim je bilo znano, da ruski armadi pohaja municija, in se na ta način iznebiti strašnega poraza, ki jim je onemogočal vsak večji uspeh na zapadu.

Ko so prišla prva poročila o nemškem predoru pri Gorlicah, nismo hoteli takoj verjeti. Poročila so govorila o velikih zmagih in o stoščišnih ujetnikih. Toda na podobna bahana poročila smo bili že tako navajeni, da smo jih sprejemali s pomilovalnim nasmehom. Navadno smo ob takih prilikah počakali na italijanske liste, ki so jih v Ljubljano dovažali naši narodni železničarji. In res. Tudi tam smo čitali o Gorlicah. Ni bilo več dvoma. Nemci so združili pri Gorlicah toliko artiljerije, da so presekali fronto v globočini 6 km in potem se je začela majati ruska fronta ob Dunaju in v Karpatih. Rusi so se umikali in puščali za seboj ogromen plen. Avstrijci so zopet korakali v Galicijo. Nekateri ljudje so pripisovali ta pojav — slovenski ruski duši; ta duša je baje taka, da navali o prvem navdušenju na nasprotnika, ko pa mu ima zadati odločilni udarec, popusti, zamisli se in žrti v odneha. Danes vemo, da so bili drugi vzroki, ki so prinesli

ta veliki preobrat v svetovni vojni. Toda mi nismo videli vzrokov, videli smo samo posledice. Čim večje je bilo naše pričakovanje tem težje je bilo sedaj naše razočaranje. Te težke dni pa je prišla nova nada — Italija. Ako bi udarila Italija z juga, bi bila mahoma rešena situacija na severu. Ni treba drugega, kakor da Italijani marširajo naprej in pridejo lahko do Dunaja. Nekateri so imeli pomisleke, ne toliko zaradi marša kakor zaradi diplomatskih težav. Italija je zvezna država in težko — pa skoraj grdo — je iz večerajšnjega zaveznika postati jutrišnjega sovražnika. Toda če narod tako hoče? In res v Italiji so se začele ponavljati manifestacije za vojno. Ulica je govorila. Giolitti je miril, Bülow je posredoval, ministri so podajali izjave, listi so pisali slavošpeve, govorniki so govorili, narod pa pritrljal. Pravijo, da v Italiji ni težko pridobiti javno mnenje za to ali ono stvar. Časopisi so prinesli vesti, kaj zahteva Italija za svoje nadaljno nevarnost: Trst, Gorico, Trentino, Istru, del Dalmacije. Nam se je takrat zdelo vse to postopraska stvar, ker smo mislili, da je vse to na vidž. Avstrija je bila pripravljena deloma ustreči tem zahtevam tudi samo na videz. Zato smo skoraj želeli, da bi Italija zahtevala čim več, da bi Avstrija ne mogla sprejeti njenih pogojev. Tako je pretekla prva polovica maja in z ruske fronte se prihajala samo žalostna poročila. Oni, ki so verjeli v Rusijo se sicer tega niso ustrašili, ker so mislili, da Nemci lahko zaidejo v rusko past, kakor sta zašla Karl XII. in Napoleon I. Zato smo tem nestrpnosti sprejemali vesti iz Italije. Na zunaj se ni nič izpremenilo in zdelo se je, da Avstrija sploh ne misli na vojno z Italijo. V Ljubljani ni bilo videti nikjer nikakih priprav. Tudi časopisi so pisali o tem vprašanju popolnoma mirno. Na skrivnem se je šepetalo, da je vojna že sklenjena in da Italija samo čaka, drugi pa so rekli, da so to prazne izmišljotine.

Zvečer smo zahajali v Narodno ka-

varno. Tam v zadnji sobi je bila vsak večer družba mladih Italijanov, ki se je veselo zabavala s petjem in pitjem. Imeli so svojo mandolino, prepevali so italijanske pesmi in se s krotomost smejali. Njih petje in krk je bil v čudnem nasprotju s tišino, ki je takrat vladala po Ljubljani. Čudili smo se, da se vedelo tako izživljeno. Kakor da vedo, da bo v par dneh vojna in potem bo konec svobode. Toda ljudje, ki so imeli oči, so videli marsikaj. En sam dan je šlo 36 tovornih brzdovlakov skozi Ljubljano proti jugu. Videli sem en tak tovorni brzdovlak. Zemlja se je tresla pod njimi. Ljudje, ko so se sprehajali po majskih drevoredih pod Tivolijem so zamišljeno gledali za temi vlakmi.

Par dni pred binokšmi smo se vračali zvečer iz Narodne kavarne in smo ostali še na Kongresnem trgu. Vse je kazalo, da je vojna z Italijo gotova stvar, vprašanje je samo še: kdaj... Ura odločitve se bliža...

»Treba bi se bilo pripraviti za vsak slučaj, n. pr. ako bi Italijani nenadno predrili in zavzeli Ljubljano; treba bi bilo kaj storiti...« smo modrovali.

Meni se je zdelo važno sledeče: »Ako pridejo Italijani, je treba najprej obratovati z avstrijskimi kmetom. Zato bi se morali zbrati v čete, iti v ljubljanske hiše, urade in šole in znesti na Kongresni trg vse cesarske slike, kipe in druge hašburške rotopotije in tam zažgati velik kres, da zgori na njem vse, kar nas je sramotilo že tisoč let in da s tem izžgemo iz duše naroda vse tiste avstrijske patriotizem, ki je kriv, da še zdaj ne vemo, zakaj se gre. Šele ko bi opravilo to delo, bi bilo treba začeti ono drugo. Seveda glavna stvar je, da ustanovimo na tej strani fronte in da Avstrijci nas ne odžene seboj.«

»Ne bodo utegnili,« smo mislili. Naš načrt je bil torej lep in prav prijetno se je bilo o njem razgovarjati o tisti lepi mešiki noči na Kongresnem trgu, ko je Ljubljana že dremala pri polzaprthi oknih in je po

obnebu vladala čudna tišina, kot da bi skrivala v sebi dogodke bodočnosti.

Res, kako bo pravzaprav to? Kako je takrat, kadar pade mesto v roke sovražniku? Pa kaj sovražniku! K nam pridejo zavzemniki. Tako bo Ljubljana osvobodena brez velikih žrtev. Tisti, ki so imeli pomisleke glede Slovenstva, niso prišli v poštev, šlo je za več nego samo za nas. Zato smo bili pripravljeni za enkrat sprejeti to manjšo zlo v nadi, da bo s tem kmalu konec vojne in potem pride — delitev.

Na binokšni petek sem šel proti večeru na sprehod pod Tivoli. Ko sem se vrnil domov, me je pred vežnimi vratmi čakal detektiv.

»Gospod komisar so rekli, da pridite takoj na direkcijo.«

»Takoj?«

»Da, takoj!«

»Potem prosim, da počakate, grem po pelerino.«

Spremil me je do vrat. Na mizi je ležalo nekaj listov, pripravljali smo za »Slovan« Husovo število, ker se je bližala njegova 500letnica. Iz Prage smo imeli dobiti kijeje. Na krožniku je ležala klobasa za večerjo in sem že mislil, da bi jo vzel s seboj, pa sem si premislil, za kar mi je bilo pozneje zelo žal...

Odšla sva. Vsled dogodkov, ki sem jih popisal v »Knjigi spominov«, sem se bil že precej navadil na te vrste ljudi. Zato sem bil precej miren in ravnodušen. Le to me je jezilo, da bi morda k nam prišli »osvoboditelji«, mene pa bi odgnali kam naprej v Avstrijo. Kdo bo potem kuril tisti kres na Kongresnem trgu. Kaj pa, če nas je kdo poslušal, ko smo delali načrt? Čudno res, saj sem konfiniran v Ljubljani in se moram zglašiti vsak teden dvakrat na policijo, pa me še zahtevalo ob tej uri.

Prišla sva na policijo. V uradu sem našel prijatelja Defina.

»Kaj pa je zopet? Kaj pa hočete?«

sem vprašal precej samozvestno.

Delinec — vsaj tako za je bil prekrstil

naš profesor Vrhovec — se je počelkljal za ušesi.

»Ne vem. Meni ni nič znano.« In je gledal poznočito.

»Kdo pa je to odredil?«

»Doktor Škubl. Jaz mislim, da ne bo nič hudega. Najbrž pojdeš kam na Štajersko in boš tam čakal v kakem internatu.«

Barvni trakovi, ogljeni, indigo in povošeni papir, hektografični zvitki in aparati, podloge za stroje pri Lud. Baraga, Selenburgova 61. Telefon št. 950

Novi stanovanjski zakon

Narodna skupščina je sprejela 15. t. m. novi stanovanjski zakon, ki obsega 85 členov. Ker je naša javnost na tem zakonu zelo zainteresirana, pričujemo v naslednjem ves prvi del (splošne odredbe), dočim se bomo v drugem delu (ustrojstvo in postopanje stanovanjskih sodišč) omejili samo na glavne določbe.

I. del

Člen 1.

Swobodno razpolaganje s stanovanji v starih poslopih je omejeno z odredbami tega zakona za čas do 1. novembra 1926. V kolikor v tem zakonu ni posebnih omejitev, veljajo odredbe državlanskega zakonika.

Člen 2.

Od omejitve po tem zakonu so izvzeti: 1. lokali in poslovni prostori; 2. državna in samoupravna poslopja, v kolikor so namenjena za službene potrebe ali stanovanja državnih in samoupravnih uslužbencev; 3. poslopja verskih ustanov, ki so potrebna za izvrševanje verskih obredov priznanih ver in za bivanje njihovih uslužbencev; 4. poslopja, ki se smatrajo za umetniško-zgodovinske spomenike, odnosno v katerih so taki predmeti, v kolikor že ne služijo za stanovanje; 5. poslopja splošno koristnih ustanov, ki ne delajo za dobiček, v kolikor so jim stvarno potrebna za lastno uporabo; 6. poslopja ustanov, v kolikor že ne stanujejo v njih osebe, naštetje v členu 12. tega zakona; 7. hiše invalidov in vdov, čijih može so padli ali umrli vsled vojne, odnosno sinov in hčera, čijih očete so padli ali umrli v vojni, pa nimajo drugega imetja niti dohodkov, razen invalidske podpore ali pokojnine; 8. nova poslopja kakor tudi nova nadstropja na stari hiši; 9. eno stanovanje v hiši malega lastnika, ki ima poleg gospodarjevega stanovanja še dve stanovanji, če posestnik razen te hiše nima drugega imetja. Pokojnina in plača se ne smatrajo v smislu te odredbe za imetje.

Člen 3.

Za nova poslopja se smatrajo: vse zgradbe, ki se bodo zgradile ali pa, ki se začne graditi po 1. novembra 1918, ali pa tudi vsa nanovo zgrajena nadstropja in vsi dozdani deli starih poslopih; 2. stanovanjski prostori v starih hišah, ki so temeljito popravljene, se niso moge prej izkoristiti za stanovanje, tako da so s tem nastali novi stanovanjski prostori.

Člen 4.

Prepovedano je spreminjati stanovanja v poslovne prostore, izjemni slučaj, da hišni posestnik z dovoljenjem prvostopnega stanovanjskega sodišča preuredi del svojega stanovanja v lastni hiši v poslovne prostore. Osebe, ki store to brez dovoljenja omenjenega sodišča, morajo spraviti stanovanje v prvotno stanje, poleg tega pa se kaznujejo z denarno globo od 5000 do 50.000 Din. Če v določenem roku ne spravijo stanovanja v prvotno stanje, opravi to oblast na njihov račun in jih kaznuje z 20.000 Din. Rok za to odredi prvostopno stanovanjsko sodišče.

Člen 5.

Nihče ne more imeti istočasno dveh stanovanj v enem mestu. V kolikor spada katerikoli teh stanovanj pod odredbe tega zakona, se bo postopalo z njim kakor s praznim stanovanjem.

Člen 6.

S pooblastilom člena 12. tega zakona ne more biti najemnik v starih hišah oni, ki ima v istem kraju, kjer stanuje, hišo, bodisi na svoje ali pa na ime žene ali svoje dece, ki stanuje skupaj z njim.

Člen 7.

Zamenjava stanovanja je dovoljena, če pristaneta na to lastnika dotičnih hiš.

Člen 8.

Prepovedno je oddati v podnajem cela stanovanja, kakor tudi dele stanovanja. Dovoljen je podnajem samo ene sobe podnajemnikom, ki biva stalno v dotičnem kraju. Oddajo v podnajem mora opraviti najemnik samo z dovoljenjem hišnega posestnika in s tem dovoljenjem se določi, koliko bo plačeval najemnik mesečno hišnemu posestniku na račun te podnajemnine. Če se hišni posestnik in najemnik v tem slučaju ne sporazume, odloči prvostopno stanovanjsko sodišče, koliko bo plačeval najemnik mesečno hišnemu posestniku na račun te podnajemnine. Sodišče, ki ima v tem slučaju določiti, koliko se more dobiti od podnajemnika na račun podnajemnine ne glede na ceno, ki bo ji predlagal najemnik, in po tej ceni odrediti odstotek stanarine za najemnika. Ta stanarina lahko znaša 20 do 30 % podnajemnine. Najemnik, ki ravna nasprotno, bo kaznovan z izselitvijo. Izselitev najemnika ima v vseh slučajih za posledico izselitev podnajemnika, kar velja tudi za osebe, našete v členu 12. tega zakona.

Člen 9.

Nepremičnost v starih hišah uživajo po odredbah tega zakona najemniki stanovanj, našete v členu 12. tega zakona.

Člen 10.

Hišni posestnik ima pravico odpovedati stanovanje samo v naslednjih slučajih: a) če je stanovanje potrebno njemu in njegovim omejenim članom ali poročenim hčaram za lastno uporabo; b) če je treba podreti staro hišo zato, da se zgradi nova, ki mora imeti 50 % stanovanjskih prostorov več nego stara hiša. Zidanje novih nadstropij se v smislu tega člena splošno ne smatra kot zidanje novih hiš namesto starih. V času zidanja novih nadstropij mora hišni posestnik tehnično popolnoma zavarovati stanovanja najemnikov v spodnjih nadstropjih. Le izjemoma je dovoljeno hišnemu posestniku odvzeti najemniku samo

ono dele stanovanjskih prostorov, ki so neobhodno potrebni za napravo stopnic, da se dobi zveza z novimi nadstropji in kletmi v slučaju, če jih še ni. Izjemoma in v skrajnih slučajih lahko dovoli tudi prvostopno stanovanjsko sodišče začasno, delno ali popolno izselitev najemnika v hišah, na katerih se zidajo nova nadstropja, če je to delo brez večje utrditve sten in večjih sprememb konstrukcije v spodnjih nadstropjih popolnoma nemogoče. Vendar pa se daje dovoljenje za začasno izselitev najemnika v takih slučajih samo tedaj, če predstavlja hiša z novo dozidavo očitno korist z ozirom na neprimerno večje stanovanjske prostore ali lokalne, če gre za poslopja, v katerih je kaka trgovina. Prvostopno stanovanjsko sodišče bo določalo tudi rok za vselitev najemnika v prejšnje prostore, ki se ne smatrajo kot novi, na temelju vsestranske preizkušnje stanovanja in tehničnih podatkov. Sodišče mora vpoštevati tudi vprašanje, da li in v koliko mora posestnik nositi stroške izselitve najemnika, oceniti ekonomsko moč posestnika in najemnika ter zabeležiti to v sklep o izselitvi. c) Če je hišnemu posestniku glede na število in starost rodbinskih članov in druge rodbinske razmere potrebno razširiti stanovanje, ki ga že ima v svoji hiši; d) če najemnik ne plača dva meseca določene najemnine; e) če najemnik izkoristi najeto stanovanje proti njegovemu namenu, če ga namenoma kvari, ali če ga kvari vsled opetovane grobe malomarnosti povodom uporabe in v očitno škodo hišnega posestnika; f) če živi najemnik ali njegovi stanovalci, odnosno podnajemnik v stanovanju, ki ni nemoralno ali pohujljivo življenje ali pa dovoljuje tako življenje drugim ali če s svojim vedenjem v stanovanju ali na dvorišču ovira lastnika ali drugih najemnikov in isti hiši bivanje; g) v slučaju častikraja ali telesne poškodbe hišnega posestnika, odnosno njegove rodbine, bodisi od strani najemnika ali njegovih odraslih rodbinskih članov, razen če je hišni posestnik to izrazil v slučaju pod a), b), c), znaša rok za izselitev najemnika en mesec; pod d), e) in f) pa 15 dni, računajoč te roke v vseh omenjenih slučajih od dneva, ko je sklep o umestnosti odpovedi postal izvršljiv. V slučajih odpovedi po točki a), b), c) se izselitev najemnika ne more izvršiti, dokler mu ni dodeljeno drugo stanovanje, najpozneje pa v šestih mesecih od dneva ko je postal sodni sklep izvršljiv. Če je hiša kupljena po 1. novembra 1918, se določi rok za izselitev najemnika po točki a) in c) iz člena 12. tri mesece računajoč od dneva, ko je bil prizadet od prvostopnega stanovanjskega sodišča obveščen o zadnem sklepu. Odpoved stanovanja po točki a) in c) tega člena se bo vršila v prvi vrsti ekonomsko močnejšemu najemniku za slučaj, da ima hišni posestnik oddanih v podnajem več stanovanj v isti ali drugi svoji hiši. Od 20. decembra do 20. januarja se prisilna izselitev sploh ne sme izvršiti. V slučaju spora, da hišni posestnik ne ravna po točki a), b) in c) tega zakona, se kaznuje ne glede na to, zakaj je stanovanje odpovedal, z denarno globo od 5000 do 20.000 dinarjev, dotična stanovanja pa se bodo smatrala za izpraznjena in prvostopno stanovanjsko sodišče bo z njimi razpolagalo. Do takih stanovanj imajo pravico v prvi vrsti najemniki, ki so se iz njih izselili.

Člen 11.

Višina najemnine se določa s sporazumom med hišnim posestnikom in najemnikom. Dovoljene so izjeme v slučajih, ki jih predvideva člen 12. tega zakona. V teh slučajih je temeljna najemnina tista, ki jo je plačeval najemnik v juliju 1914 ali pa bi jo plačeval v tem času. V onih krajih države, kjer se je plačevala najemnina v kronah ali perperjih, se bo računala temeljna stanarina v istem znesku v dinarjih. V slučajih nesporazuma odredi višino najemnine prvostopno stanovanjsko sodišče za osebe po členu 12. tega zakona.

Člen 12.

Če se najemnik glede najemnine ne sporazume z najemodajalcem in če gre za stanovanje z najmanj 4 sobami, bo najemnik na enaka temeljni najemnini iz člena 11. pomnožen s 6, če pa so v stanovanju več kot 4 osebe, se pomnoži temeljna najemnina z 9, in sicer v slučaju če so najemniki: 1. državni uradniki, častniki, podčastniki, uslužbeni, služe, njihove vdove in rodbine, izjemni uradnike in častnike, ki so zdravniki ali inženjerji, kakor tudi zobo-zdravniki, veterinarji in arhitekti, če imajo pravico do svobodne prakse in če isto izvršujejo;

2. vpokojenci in vpokojenke, vdove vpokojencev in njihove rodbine, izjemni vpokojence, ki so advokati ali vpokojence zdravnike, zobozdravnike in arhitekta, če izvršujejo prakso;

3. umetniki (slikarji, pesniki, igralci, novinarji itd.);

4. duhovniki vseh stopenj priznanih ver, njihove vdove in rodbine;

5. vojni invalidi in njihove rodbine;

6. vojne vdove in rodbine padlih, umrlih in pohabljenih v vojni, ki žive v slabih gmočnih razmerah;

7. vsi oni obrtniki, ki ne delajo na svoje ime in nimajo svoje delavnice, temveč delajo pri drugih in žive od mesečne plače ali dnevnice, kakor tudi oni obrtniki in mali trgovci, ki delajo sami ali z enim družabnikom, kakor tudi njihove vdove in rodbine;

8. uradniki, pomočniki, nameščenci, uslužbeni ali uslužbenice privatnih, trgovskih, delniških, industrijskih in drugih podjetij, ki delajo za plačo in čijih mesečna plača ne presega 3000 Din, izjemni oni, v čijih podjetjih imajo poslopja za svoje pisarne in stanovanja za te osebe ne glede na to, dali dajejo ta podjetja prostore za nastanitev svojih uslužbencev ali v najemu za rento.

9. fizični delavci in delavke vseh panog in podjetij, kakor tudi njihove vdove in rodbine;

10. uradniki in uslužbeni vseh ustanov in dobroteljskih zavodov;

V kolikor imajo poedine osebe teh vrst poleg plače s prispevki, pokojnine, invalidnine, dnevnice in druge stalne dohodke, se osnovna najemnina pomnoži, in sicer: pri letnih dohodkih nad 40.000 Din z 9, pri letnih dohodkih nad 60.000 Din z 12, če pa imajo stanovanje z nad štiri sobe, se pomnoži v obeh slučajih s 15. O tem, dali spada ta ali ona oseba v omenjene kategorije, sklepa prvostopno stanovanjsko sodišče.

Člen 13.

Kjerkoli gre glede določitve najemnine, odpovedi stanovanja ali drugih vprašanj v smislu tega zakona o dohodkih ali imetju strank, se morajo računati vsi dohodki in vsa imetja vseh onih oseb, ki skupaj stanujejo in skupaj žive.

Člen 14.

V slučajih, ko gre določena najemnina preko višine dovoljene s tem zakonom, se ista ne more znižati brez privoljenja hišnega lastnika, izjemni v členu 15. tega zakona.

Člen 15.

Če je stanovanje deloma neuporabno ali v nevarnosti, da se pokvari tako, da ga najemnik ne more v celoti izrabiti ali pa mu je s tem ogroženo bivanje, hišni posestnik pa noče izvršiti najnujnejših popravil, bo višina najemnine manjša sorazmerno z neuporabnostjo stanovanja, v kolikor po sporazumu ni drugače predvideno.

Člen 16.

Hišni posestnik ali njegov zastopnik mora naznaniti prvostopnemu stanovanjskemu sodišču vsako stanovanje, ki je izpraznjeno ali za katero se izve, da bo v njegovi hiši izpraznjeno. Isto je dolžan storiti tudi vsak najemnik glede svojega stanovanja. Hišni posestnik mora naznaniti prazno stanovanje najkasneje v 24 urah po izselitvi, najemnik pa v 24 urah pred izselitvijo. Kdor tega ne stori, se kaznuje z denarno globo od 500 do 2000 Din. V slučaju, da lastnik stanovanja stanovanje, ki podleže dodelitvi po tem zakonu namenoma on sam ali kaka druga oseba z njegovo vednostjo in dovoljenjem tako pokvari, da ni več primerno za bivanje, se kaznuje z denarno globo od 5000 do 20.000 Din in mora takoj spraviti stanovanje v prvotno stanje, odvzete prostore pa odstopiti najemniku.

Člen 17.

Stanovanje premeščena državnega uradnika ali uslužbenca se ne smatra za izpraznjeno dotlej, dokler stanuje v tem stanovanju njegova rodbina, to je dokler dotični uradnik ali uslužbenec ne dobi stanovanja v kraju, kamor je premeščen.

Člen 18.

Če se hišni lastnik brez dovoljenja prvostopnega stanovanjskega sodišča vseli v prazno stanovanje v svoji hiši ali pusti v isto drugega, predno mu je bilo stanovanje dodeljeno, bo to stanovanje takoj odzeto in dodeljeno drugi osebi, poleg tega pa bo kaznovan z denarno globo od 1 do 5.000 Din. V prvem slučaju hišni posestnik, v drugem slučaju pa posestnik in oseba, ki se je vvela brez dovoljenja prvostopnega stanovanjskega sodišča.

Člen 19.

Pravico do dodelitve stanovanja po tem zakonu imajo samo osebe, našete v členu 12. tega zakona.

Člen 20.

Z izpraznjenimi stanovanji razpolaga prvostopno stanovanjsko sodišče in jih dodeljuje po vrsti tem-le osebam: a) osebam, navedenim v členu 12, ki se selijo po členu 10. točka a, b in c; b) aktivnim državlani in samoupravnim uradnikom ter uslužbenim, ki so brez stanovanja; c) ostalim osebam, navedenim v členu 12, ki so brez stanovanja; d) osebam, navedenim v členu 12, ki so navedeni v nehišnih stanovanjih in d) osebam, navedenim v členu 12, ki stanujejo v novih hišah. Pri dodelitvi stanovanja je treba vpoštevati razmere in potrebe vsakega reflektanta, posebno glede na njegov družabni položaj, način življenja in število rodbinskih članov; poleg tega pa tudi glede na nužnost potrebe, kakor tudi na datum vloženje prijave za stanovanje. V kolikor pa je tako izpraznjeno stanovanje prikladnejše in potrebnejše osebam po gori ome-

njenem redu, prvostopno stanovanjsko sodišče ni vezano na ta red. Toda pod enakimi pogoji se mora sodišče držati tega reda. Povodom dodelitve stanovanja je treba računati tudi z rodbinami, ki imajo tuberkulozo ali drugače težko nalezljivo bolezen, tako da ji je treba poleg drugih dodeliti še eno posebno sobo. Izpraznjeno stanovanje, ki je prijavljeno, se mora dodeliti enemu izmed prosilcev, ki so se prijavili najpozneje tekom 5 dni po izselitvi.

Pri tem je treba vpoštevati tudi to, da se vpraša hišnega posestnika glede izbire najemnika, ki ga predlaga prvostopno stanovanjsko sodišče. V kolikor v času prijave izpraznjenega stanovanja pri prvostopnem stanovanjskem sodišču ni nobene prošnje za dodelitev stanovanja od strani oseb, navedenih v členu 12, ali pa če izmed teh oseb nihče ne reflektira na dotično izpraznjeno stanovanje, nabije prvostopno stanovanjsko sodišče na svojem poslopih takoj razglas in pozove osebe iz člena 12, da tekom 5 dni vlože prošnje za izpraznjeno stanovanje. Če pa tudi po preteku tega roka nobena oseba, navedena v členu 12, ne prosi za to izpraznjeno stanovanje, proglasi prvostopno stanovanjsko sodišče s svojim sklepom to stanovanje za svobodno in dovoli hišnemu posestniku svobodno razpolaganje s stanovanji. Tak sklep prvostopnega stanovanjskega sodišča pa ne oprosti hišnega posestnika, da bi v slučaju ponovne izpraznitve istega stanovanja zopet ne predložil prvostopnemu stanovanjskemu sodišču prijave o izselitvi, in če tega ne stori, ga zadene kaznen, določena s členom 16. t. 3. tega zakona.

Člen 21.

Osebe, ki jim bo stanovanje dodeljeno, se morajo vseliti v dotično stanovanje tekom 10 dni. Prvostopno stanovanjsko sodišče lahko po predhodnem zaslišanju stranke iz upravičenih razlogov ta rok podaljša. Če se pa oseba, ki ji je stanovanje dodeljeno, tudi po preteku tega roka ne vseli, se bo smatralo stanovanje za ponovno izpraznjeno in sodišče bo z njim nadalje razpolagalo. V vsakem slučaju mora najemnik plačati hišnemu posestniku najemnino od dneva, ko mu je bilo stanovanje dodeljeno.

Člen 22.

Od dodelitve so izvzeta izpraznjena stanovanja: 1.) stanovanja v muslimanskih hišah, ki nimajo popolnoma ločenih vhodov; 2.) stanovanja v kopalnicah in zdraviliščih, namenjena za bolnike in posetnike ke sploh, kakor tudi stanovanja in sobe v hotelih; 3.) stanovanja v poslopih industrijskih, trgovskih, prometnih (železniških in parobrodskih) podjetij, kakor tudi splošno koristnih zgradb, namenjena za bivanje njegovih nameščenecv; 4.) stanovanja v gospodarskih poslopih, namenjena za blazice in delavce in 5.) dodečanja stanovanja hišnikov.

Člen 23.

Denarni zavodi, zavarovalne družbe, trgovska, industrijska in podobna podjetja morajo zidati stanovanja za svoje uradnike in nameščenice v roku, ki ga odredi prvostopno stanovanjsko sodišče in ki ne sme trajati nad eno leto. Od te določbe so izvzeti oni, ki so taka stanovanja že sezidali. Pri svojih sklepih se bodo merodajni činitelji ozirali na finančno moč dotičnega zavoda, družbe ali podjetja. Istotako se mora zlasti vpoštevati tudi dolgove doma in v tujini, njihova glavnica z rezervno, letni promet in dohodki prejšnjih let, nadalje razlika med sedanjim in predhodnim prometom, o dohodku, koliko blaga ima na skladišču, s koliko nameščenici dela, dali ima dotično podjetje že lastne stanovanjske hiše za svoje nameščenice itd. Brez pomena je, dali imajo v takih slučajih nameščenice za svoje stanovanje. Pri industrijskih podjetjih se je treba ozirati tudi na okolnosti, ki dajejo poseben značaj dotičnim podjetjem kakor: velike investicije, stroji, režijski stroški in drugi. Denarni zavodi in zavarovalne družbe, trgovska, industrijska in slična podjetja z značajem več trgovine, veleobrti in industrije, ki imajo podružnice, se morajo smatrati kot celota in oceniti, v kakšnem razmerju je njihovo imetje s stanovanjskimi hišami, ki jih imajo kjerkoli v državi. V svrhu določitve teh okolnosti se lahko prvostopno stanovanjsko sodišče posluži izvlečkov iz trgovskih knjig in bilanc, kakor tudi ostalih zakonitih dokazov, v kolikor so ti dokazi veljavni ali pa jih predloži dotično podjetje samo. Če pristojno sodišče spozna, da katerokoli omenjenih podjetij ne more zidati potrebne stanovanjske hiše za svoje nameščenice zato, ker bi bil sicer njegov obstoj in pra-

vilen razvoj ogrožen, se odredi, da se zidajo toliko kolikor more brez nevarnosti, ali pa se podjetju dovoli — če je prikladnejše, da stori to v zvezi z enim ali več takih podjetij.

Člen 24.

Vse denarne globe gredo v korist fonda za zidanje malih stanovanj.

Člen 25.

Prestopki tega zakona zastare v šestih mesecih, če se proti njim ni sodno postopalo.

Člen 26.

Določb tega zakona ne morejo biti delni niti lastniki in niti najemniki, ki niso plačali predpisane državnega davka za preteklo leto.

Sport

Lask — Slovan 3 : 3 (2 : 1).

Nedeljska tekma med starima rivaloma Laskom in Slovanom, ki je predvsem odločilna za prestop v prvi razred, je ostala po jako lepi in zanimivi borbi neodločena. Z neodločnim izidom si je Slovan takorekoč priboril vstop v prvi razred. Sicer ima isto število točk, kakor Lask, a boljše goaliferenco. Igrati mora še s prvakov province, katerega pa bo menda gladko odpravil. Igra je bila kot omenjeno zanimiva in živahna in sprva se je zdelo, da bo Lask Slovana pregazil, zakaj že v prvih minutah so akademiki dosegli dva gola. Slovan, igrar obramba je bila Ahilova peta, je napravil dobro taktično potezo, da je Lanskoga premestil iz obrambe na krilo. S tem so si rdeči znatno opomogli ter prehalji v protinapade. Posrečilo se jim je po Kerncu dosegli prvi gol, v drugem polčasu izenačenje in nato celo vodstvo. Kasneje je Lask tik pred zaključkom izbral Slovanovo moštvo se je razkazalo za trše, vstrajnejše, Lask nekoliko boljši in puncto tehnik. Sodil je g. Vodišek zadovoljivo.

Avstrija — Češkoslovaška. Tekma reprezentance se vrši v nedeljo v Pragi. Avstrija postavi sledeče moštvo: Aigner (Sim.), Blum, Rainer (Vienna), Kuri (Sim.), Hofmann (Vienna), Geyer (Amat.), Cuth (Am.), Häusler (Hakoah), Gschweid (Vienna), Swatosch (Köln), Fischer (W. A. C.).

Postava Češkoslovaške bo sledeča: Staplik (Slavijs), Anton Hojer (Sparta), Fran Hojer (Vikt. — Žižkov), Kolentat (Sparta), Kada (Sparta), Mahrer (D. F. C.), Wimmer (Vrsovice), Sedlaček (D. F. C.), Vaněk (Sl.), Čapek (Sl.), Jelínek (Vikt. — Žižkov).

— Old boys, Basel v Ljubljani? SR Ilirija je prejela včeraj razmeroma ugodno ponudbo O. B. iz Basla, enega prvih moštev Švice, za gostovanje v Ljubljani dne 21. t. m. Švicarji igrajo nato v soboto in nedeljo v Zagrebu proti Concordiji in Hasku. Ali bo Ilirija mogla ponudbo sprejeti, zavisi od tega, če bo podsavez pripravljen odgovoriti za 21. t. m. določene pokalne tekme, v katerih bi morala Ilirija igrati z Jadranom. Švicarji nastopijo v Jugoslaviji naravno v najmočnejši sestavi, v kateri je več reprezentančnih igralcev Švice, ki se je, kakor znano, na Olimpijadi plasirala na II. mesto.

Otvoritvene medklubске kolesarske cestne dirke, katere je priredil „Kolesarski savez za Slovenijo“ v nedeljo 17. V. ob 3 v Ljubljani na Dolenjski cesti, so potekle brez vsacega incidenta in v splošno zadovoljstvo naših sportnikov ter z neprimerno vando dobri rezultati. I. Novinci km 5 1. Dolenc Ignac S. K. Primorje v 9'41" (km 31.800 na uro). 2. Goltes Ivan K. in M. K. Ilirija 10' 1". 3. Senica Edi S. K. Primorje v 10'19". II. Junorci km 5. 1. Goltes Ivan K. in M. K. Ilirija 10'41". 2. Peršin Maks K. in M. K. Ilirija v 10'43". 3. Zeme Jožef S. K. Primorje v 10'45". III. Glavna 10 km. 1. Kosmatin Ivan S. K. Primorje v 17'53" 1/2 (km 31.230 na uro). 2. Glavič Hinko S. K. Primorje v 17'53". 3. Flerin Ludvik S. K. Disk. Domžale v 18'3". IV. Senorji 5 km. 1. Vospelnik Rihard S. K. Primorje v 10'27". 2. Kastelle Anton K. in M. K. Ilirija v 11'58". 3. Goltes Ivan K. in M. K. Ilirija v 12'21". 4. Handikap 5 km. 1. Dolenc Ivan S. K. Primorje v 8'21/2 (km 35.300 na uro). 2. Kosmatin Ivan S. K. Primorje v 8'6". 3. Glavič Hinko S. K. Primorje v 8'7". VI. To lažina 5 km. 1. Zanoškar Srečko S. N. M. K. Ilirija v 9'47". 2. Pele Pavel v 10'7". 3. Jontes Ivan v 10'8".

„Kavarna Prešeren“
Izdeluje od danes naprej svoj priznani
najboljši sladoled
Za mnogobrojen obisk se vljudo priporoča
KAROL POLAJNAR, kavarar.
Vse botrice in botre, kakor tudi ceneno občinstvo prijazno opozarjam na **otvorjen krasen, senčnat, miren in brezpražen**
vrt z obširnim salonom
in na splošnoznano
restavracijo hotel Lloyd
LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 7
Za okusne kuhinje, prijetna domača in druga vina kakor tudi za vedno sveže pivo v sodčih, za solidno postrežbo in zmerno ceno se jamči.
Priporočam se za prijazen obisk
1525 **Marja Tauzer.**

Naznanjam cenjenim odemalcem ter slavnemu občinstvu, da sem preselil svoje krojaško delavnico na
Gallusovo nabrežje 29 (Sv. Jakoba nabrežje)
ter prosim cenj. odjemalce še za nadaljno naklonjenost.
Spoštovanjem **MARTIN PEVEC, krojač.**
ZASTOPNIKE
(krajnevo rajonske agente in akvizitorje), ki se zavedajo svoje vloge in so valjeni energičneje dela, iščemo za vsak kraj **Krajevne SHS** za prodajo naših novih, senzacionalnih, po vsem svetu patentiranih aparatov in množinskih predmetov v vsaki hiši, poslovalnici in podjetju potrebnih fabrikov svetov. Iznem. Sigurni desmrni dohodki. Strokovno znanje nepotrebno. Vsak dobiček, posten dohodek lahko opravila ta povel. Potreben kapital v gotovini od 7000 (sedemdeset) dinarjev više (zavisi od veličine zahtevane ozemlja, na katerem bo imel dotični zastopnik izključno pravo prodaje in organiziranje s svojimi pod-(u) agenti). Po možnosti se je predstaviti osebno pri
„ORION“
Krema, proizvede za avtor iz izv. Beograd, Gospodar Jevremova ulica 6. Blizu „Kalemegiana“ 1491

Mali oglas, ki služi v posredovalni in socialni namene obsega 50 besed. Najmanjši znesek Din 5.

MALI OGLASI

Zenitno, dopisovanje ter ostali strogo trgovski znaki, vsaka beseda Din 1.—
Najmanjši znesek Din 10

Službe

Sprejme se dobro izurjen **krojaški pomočnik** — Klimanek, Ljubljana, Selenburgova ul. 6. 1518

Književodja

(perfektni), ki je kot tak do sedaj služboval — se sprejme. — Oženjen ima prednost. — Ponudbe s prepisil spričeval — na: Franc Čuček, Ptuj. 1519

Zidarji!

Več dobrih zidarjev za delo pod streho sprejme — Ljubljanska gradbeno družba z o. z., Ljubljana, Rnska cesta 13. 1524

Odvetniški koncipijent

substitucijsko pravico se sprejme v večjo odvetniško pisarno v Ljubljani za takojšen nastop. — Tozadevne oferte naj pošlje na upravo „Slovenskega Naroda“ pod šifro „Substitut/1495“.

Trži se

jedna popolno samostalna sila za vodjenje kartoza. Prednost inadu eni, koji su specijalno upućeni u izradbu apotekarskih kartona. — Adresa u upravi „Slovenskega Naroda“. 1504

Kontoristinja,

večja slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi ter vajena vseh pisarniških poslov — se išče. — Lastnoročno pisane ponudbe je nasloviti pod „Stalna služba/1503“ na upravo „Slovenskega Naroda“.

Kijgovodkinja-bilancistka

popolnoma samostojna, z večletno prakso, zmožna perfektno slovenskega, nemškega in deloma hrvaškega jezika, korespondence, slovenske in nemške stenografije, želi premeniti mesto. Gre tu di na deželo. — Ponudbe pod „Vestna/1529“ na upravo „Slovenskega Naroda“.

Prodaj

Vrtne stole prodaja najceneje Rožman & Komp., Ljubljana, Mirje 4. 78/L

Ponk

Redni pouk

vkrojnem risanju in pri krojevanju damskih oblek — se vrši pri strokovni izprašani učiteljici Rozi Medved, Ljubljana, Mestni trg 24. 1530

Kupim

Iščem vsako množino **kock za tlakovanje ulic**

iz dobrega materiala — granita ali druge vrste kamna. Plačam najboljšo ceno. Kdor jih ima, naj javi ceno in vzorec na naslov: Milan G. Zirov, čič, Bosanski Brod. 1532

Dopisovanje

Zenitna ponudba.

Samostojen, dobro sli tuiran trgovec v mestu želi poročiti gospodično iz dobre hiše, katera ima veselje do trgovine. — Poštene neanonične ponudbe pod „Trgovina v mestu/1474“ na upravo „Slovenskega Naroda“. — Tajnost častna stvar.

Stanovanja

Velika soba

(mehlovana) v sredini mesta se odda s 1. junijem samo solidnim gospodom. — Poizve se: Gledališka ulica št. 10, II nadstropje, stopnice desno, vrata 9. 1527

Mesečna soba

s posebnim vhom se odda dvema gospodoma ali gospodičnima. — Naslov pove uprava „Slovenskega Naroda“. 1533

Razno

Eukova drva

z navedbo cene in množine — ponudite Družbi Ilirija, Ljubljana, Kralja Petra trg 8. 1516

Pristni, naravni malinovci

z najboljšim sladkorjem vkuhan — v steklenicah in sodčkah — na drobno in veliko — nudi Lekar na dr. G. Piccoli, Ljubljana. 108/L

Dumanska darila

Radi orustitve trgovine prodajam zlatnino, srebrnino, vsakovrstno jedilno orodje — po zelo nizkih cenah. — Jos. Selevin-Cuden, Ljubljana, Mestni trg. 1471

Restavracija pri 6

priporoča izbrani piterčan, vedno sveže pivo in okusno pripravljena jedila po zmernih cenah. — Ob sobotah in nedeljah sočni golaš in fina rižota. — Se priporoča R. Zalaznik. 1528

Najceneje

se podpletajo raznovrstne naravnice — Pred Skofijo 1/L. 60/L

Predtiskanje

ročnih del najmodernejših vzorcev po izvanredno nizkih cenah. — Pred Skofijo 1/L. 61/L

Otroški vozički

dvočolesa, motorji, pnevmatiki — najceneje. — Sprejemajo se vsa popravila. Prodaja na obroke: ceniki franko. — „TRIBUNA“ F. B. L., tovarna dvočoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta 4. 107/L

Nevesto ali ženina dobiš

najlažje potom milih oglasov „Slovenskega Naroda“! **Prepričaj se!**

Blagajne

„Wertheim“ in JEKLENE DENARNE OMA, RE za vzidanje — priporoča Ljubljanska komercialna družba, Ljubljana, Bleiweisova c. 18. 102/L

Najcenejše in največje skladišče dvočoles, motorjev, otroških vozičkov, šivalnih strojev, raznovrstnih nadomestnih delov, pnevmatik. Posebni oddelki za popolno popravilo, emajliranje in pon klanje dvočoles, otroških vozičkov, šivalnih strojev i. d. Prodaja na obroke. Ceniki franko.

„TRIBUNA“, F. B. L. tovarna dvočoles in otroških vozičkov Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. 48 L

M. KRISTOFIČ - BUČAR, Ljubljana, Stari trg 9 v lastni hiši. 101-L

Priporoča **BLUZE** ravno došle krasne **BLUZE** najnovejšega kroja.

BIRMANSKE in druge OBLEKICE, PLAŠČKE. Velika izbira Gene zmerne.

□□□□□□□□□□

Vsem

59 T ki hočejo piti do-ro kavo, priporočamo našo izvrstno pravo domačo **kolinsko cikorijo.**

□□□□□□□□□□

Najstarejša slovenska

gleskarska in litarska delavnica

Ivan Bricelj, Dunajska c. 10, se priporoča. Izvršitev točna, cene zmerne. 179

Robert Smielowski arhitekt 47 in mestni stavbenik **Rimska cesta 2**

Izvršuje načrte in proračune, prevzema stavbna dela vseh vrst kakor tudi presojevanja in cenitve vsakovrstnih posestev pod solidnimi in najugodnejšimi pogoji. **Zidna opeka** od lasine opekarnice na Viču, priznana kot najboljša kakovost, in od skladišča, Opekarska cesta 18 po najnižji dnevni ceni.

Braća Kolländer (Subotica)

preporučuju bogato skladište perja za igrane i jastuke od najjeftinije do najfinije vrste. Najbolje poznata eksport firma, potpunu garanciju pruža. — Biza i tačna posluga. 84 L

Modni salon Minka Horvat LJUBLJANA Stari trg 21

ima vedno v zalogi najnovejše damske in dekliske slavnike in klobuke. — Zalni klobuki vedno v zalogi. Popravila se sprejemajo. 93 L

Popolnoma varno naložite denar v

Ljubljansko posojilnico v Ljubljani, Mestni trg šte. 6

ker ima že nad

11.000.000 Din jamstvene glavnice.

Vloge na hranilne knjižice in tekoči račun obrestuje

najugodnejše.

Stalne vloge z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru. Sprejema v inkaso fakture in ceslje terjatev. Posojila daje le proti polni varnosti na vknjižbo in proti poroštvu.

Telefon šte. 9.

23 L

Telefon šte. 9

Najboljši šivalni stroji

so edino le

JOSIP PETELINCA

znamke

Gritzner in Adler

za rodbinsko in obrtno rabo

Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika

Večletna garancija - Pouk v vezenju brezplačen

Kamgarn in štof

za moške obleke

velika izbira in nizke cene.

R. Miklauc, Pri Skofu, Ljubljana

Univerza kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani.

V imenu univerze javljam tužno vest, da je njen odlični član gospod

dr. Ivan Žolger

redni profesor na juridični fakulteti

dne 16. maja preminul.

Ljubljana, dne 19. maja 1925.

Dr. Karel Hinterlechner, rektor.